

# ВІСНИК

УЗЕЖЕЖЕРЯЛД

-VISNYK

Свобода народам!  
Свобода людині!

Спільно - політичний місячник

## З М І С Т

В. Л-ць — Великі дати .....	1
Д. Донцов — Дві поетки України про „модерних” кон- тактовців .....	2
Повідомлення Крайового комітету в ЗДА для відзначення 25-річчя створення УПА .....	7
З. Карбович — Духова еліта України нездоланна .....	8
Д-р Михайло Кушнір — Підстави національної культури .....	11
В. Архілох — Болотяні вогники .....	14
М. Чировський — Про одно звернення і один комунікат .....	18
Леонід Полтава — Усесвітні горобці .....	21
Лев Шанковський — Козаки та козацька проблема .....	22
Василь Симоненко — Там, у степу ... ..	25
Богдан Коринт — Чи справді „жовта небезпека”? .....	26
І. Боднарук — Оптимізм Стефаникових творів .....	28
Алла Коссовська — Полтавчанка (поезія) .....	30
Резолюції, ухвалені українським громадянством у Нью Йорку і Ньюарку .....	30
Д-р Л. Куликовський — Українське закарпатське ганчар- ство (рецензія) .....	31
Хроніка .....	31
Зміст „Вісника” за 1966 рік .....	32



ОРГАНІЗАЦІЯ  
ОБОРОНИ  
ЧОТИРЬОХ  
СВОБІД  
УКРАЇНИ

**Організація Оборони Чотирьох Свобід України**

ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО

**11 і 12 БЕРЕЗНЯ 1967 Р. В НЮ ЙОРКУ**

**HOTEL COMMODORE — 42nd STREET AND LEXINGTON AVENUE  
NEW YORK, N. Y. 10017**

ВІДБУДЕТЬСЯ

# **XIV-ий З'їзд ООЧСУ**

**Порядок нарад:**

**СУБОТА, 11-го БЕРЕЗНЯ 1967 Р.:**

1. Реєстрація делегатів і гостей — від 10 до 11 години ранку.
2. Відкриття З'їзду — година 11-та перед полуднем.
3. Вибір Президії.
4. Вибір Комісій.
5. Прийняття протоколу XIII З'їзду.
6. Звіт Головної Управи.
7. Звіт Контрольної Комісії.
8. Звіт Організаційного Суду.
9. Дискусія над звітами.
10. Удільнення абсолюторії уступаючій Управі.

**НЕДІЛЯ, 12-го БЕРЕЗНЯ 1967 Р.:**

11. Доповіді.
12. Вибір Головної Управи.
13. Вибір Контрольної Комісії.
14. Вибір Організаційного Суду.
15. Затвердження бюджету Головної Управи ООЧСУ на 1967/1968.
16. Схвалення резолюцій.
17. Внески й побажання.
18. Закриття З'їзду.

**В СУБОТУ 11-го БЕРЕЗНЯ 1967, О ГОД. 7-й ВЕЧОРА**

## **ЗУСТРІЧ-БЕНКЕТ**

**В ПРОГРАМІ ЗУСТРІЧІ-БЕНКЕТУ: ВІДКРИТТЯ, СПІЛЬНА  
ВЕЧЕРЯ, ПРИВІТИ, МИСТЕЦЬКА ПРОГРАМА.**

**ВСТУП НА ВЕЧІРКУ-БЕНКЕТ — 15.00 ДОЛ.**

**ЗАПРОШУЄМО УКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ШАНОВНЕ  
ГРОМАДЯНСТВО ДО УЧАСТИ В З'їзді і зустрiчi-бенкетi.**

**Головна Управа ООЧСУ**

# ВІСНИК



## ВЕЛИКІ ДАТИ

Та прийде час, і ти вогнистим видом  
Засяєш у народів вольнім колі,  
Труснеш Кавказ, впережешся Бескидом  
Покотиш Чорним морем гомін волі  
І глянеш, як хазяїн домовитий,  
По своїй хаті і по свому полі...

Так у 1905 році закінчив Іван Франко свій „Пролог” до безсмертного „Мойсея”, передбачаючи розвиток подій на нашій Батьківщині.

Наближався 1917-ий рік. На широких просторах московського царства і австро-угорської монархії почала формуватися нова дійсність. Московським тодішнім правителям здавалося, що на попелищі Полтави навіки згоріла ідея незалежності України, і вона вже ніколи не підніметься до боротьби за самостійність. Гнобителі нашої Батьківщини тріюмфально заявили, що „не било, нет і бить не может” ніякої України. Але волелюбний український народ вилонив з себе нові політичні сили, які поставили рішучий спротив усім тим, що зазіхали на його суверенні права. Можна сміливо твердити, що вся історія українського народу є історією його боротьби за волю. І хоч поруч світлих було багато в цій боротьбі трагічних моментів, дух української нації, віра в свої сили — залишились непоборними. І ця віра, дух давнини були тим стимулом для дальшої боротьби, яка з перервами триває досьогодні. Мінялися тільки обставини і тактика визвольних дій.

В обставинах занепаду московської і австро-угорської монархій, в час буйного відродження національно-визвольних рухів, український народ став на шлях будівництва своєї власної держави.

У 1917 році, 50 років тому, в Національній Революції відродилась українська держава.

Не можемо, очевидно, радіти, що тодішній наш провід прийшов до проголошення самостійності і незалежності від Москви аж через три універсали, а голова Ради Народніх

Міністрів Центральної Ради В. Винниченко, вже після прийняття Малою Радою тексту IV Універсалу, заявляв у своєму експозе:

„... Я щиро бажаю, щоб цей Універсал був твердим фундаментом соціалізму, якого — я певен — прагнуть усі партії і фракції, які тут є. Я певен, що основи цього Універсалу приведуть до федерації соціалістичних республік усього світу”.

Єдність соціалістів всього світу ставив В. Винниченко вище від самостійності власної держави, що терпіла вікове поневолення. Також і інші тодішні політичні діячі один за одним заявляли, що проголошена IV Універсалом самостійність України — це лише етап до федерації, і що федералістична традиція залишається провідною ідеєю нашого національно-політичного життя. Отже, як виходило, це не була лише тактика, як дехто з соціалістів запевняє сьогодні, а була виразна програма соціалістичних партій.

У новітній історії нашого народу немає, однак, подій знаменніших, величніших, вагітніших своїми наслідками, як Державні Акти 22 січня 1918 і 1919 років. Вони ж бо знаменують політичне завершення нашого національного відродження, підкреслюють волю і прагнення українського народу жити самостійним державним життям. Четвертий Універсал Української Центральної Ради підніс нашу Батьківщину до ролі суб'єкта в міжнародному праві, включив її як повноправного члена в світову сім'ю самостійних народів.

### ДО УВАГИ НАШИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

У зв'язку з вимогою поштового уряду про обов'язкове зазначення в адресі „ЗПКОД'у” — поштового показника в цифрах, адміністрація „Вісника” просить передплатників, в адресі яких „ЗПКОД” не вказано, негайно подати його адміністрації і надалі при кожній зміні адреси подавати новий „ЗПКОД”.



Д. Донцов

## ДВІ ПОЕТКИ УКРАЇНИ ПРО „МОДЕРНИХ” КОНТАКТОВЦІВ

Є поетки з Божої ласки, поетки-пророчиці, наші Касандри, як Леся Українка або Олена Теліга. А є й інші, — „поетки” з ласки Бажана чи Райса, яких вони та надхнені ними „критики” проголосили „геніяльними” за їх віршовані кривляння, за переклади з комуністичних блазнів та за гимни сексові і порнографії, і яких впишають до московського троянського коня, щоб розкласти еміграцію.

На цім місці згадаю тих перших, поеток з Божої ласки, — з одної точки зору, — які вже давно перестерігали нас перед проповідниками „дружби” з висланцями підступної ворожої сили. У політиці — контактовці є ворогами сепарації України від Росії, відкидають всякі „фантазії” про містику та місію Києва, бо визнають месіянську роллю в Україні тільки за двома на-

родами: за москалями, яких вільно їм називати лише росіянами, і за жидами, яких вільно називати лише „євреями”. В практиці забороняється боротьба проти Москви, бо ми з нею, як учив Драгоманів, а за ним Грушевський і Винниченко, — „близнята по роду” і мусимо жити під спільним дахом. У культурі — контактовці прихильються до ідеї „триєдиної Русі”, або помодерному — „многонаціонального советського народу”, до постулату „двох рідних націй” і „двох рідних мов”, та до ідеї, що культурним світочем для України має бути столиця „великого руссакого народу” — Москва, тепер комуністична, большевицька, з якою треба жити в „мирі” і злагоді... Певно, на всі ці догми вони висувають „аргументи”, ті самі менше-більше, які достарчав перед війною „новошляхів-

Для сучасного покоління Акти 22 січня 1918-19 рр. мають куди більше значення, як тільки політично-правні документи. Для тих, що боролися після поновної окупації нашої Батьківщини ворогами, ці Січневі Акти знаменували передусім психологічно-духову революцію, що її надхненниками були наші велетні — Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка і ін. Вони знали, що наша нація переступила Рубікон і звернула знову на правильний шлях — шлях побудови власної держави.

І ось в тяжких боях і з великими втратами наш нарід доходить до 50-ліття з дня проголошення соборности Української Народньої Республіки. Самі слова „в боях” свідчать про те, що наша боротьба в 1917-21 роках була героїчним прологом нової доби української історії.

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four  
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.  
Second class postage paid at General Post Office,  
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,  
New York, N. Y. 10003

Не помогли ані московське народовбивство, ані голодова облога України Московою, ані польська пацифікація. Париж, Роттердам, Мюнхен — це тільки чорні віхи перестороги на бойових мапах, це болючий стиск серця, це — поштовх до ще завзятішої боротьби.

Ідея української державности глибоко закоренилась в душі нашого народу, її винесли у вільний світ політичні емігранти. Звідсіль занепокоєння Кремлю, його розпучливі заходи, „відлиги” навпереміну з жорстоким терором в Україні і цинічно-брехливі виступи московських висланців за кордон, які намагаються творити спілку модерного рачьянофільства. Все це робить Москва для однієї мети: приховати колоніяльне поневолення України і подолати український націоналізм, який не дає спати московським народовбивцям.

Українство у діаспорі в обличчі славного 50-річчя Національної Революції повинно змобілізувати всі свої сили до ще ефективніших політичних акцій в обороні нашої Батьківщини, повинно освідомити країни вільного світу, що ворог України — також його смертельний ворог, що поки існує найбільша і остання колоніяльна імперія під назвою СССР — не буде миру на світі.

В. Л-ць

цям" большевицький консул у Львові, а тепер Бажан. Але аргументи тут ні при чому. В сотий бо раз повторюю слова Сквороди, що „кожний є тим, чиє серце в нім”. Це серце і знаходить для своєї „любови” відповідні аргументи.

Яке ж було те серце контактовців? Не хоча, давно вже дав на це відповідь ніхто інший, як „геніяльний Сталін”. Оповідали, що коли йому доніс якийсь його агент, що знана емігрантська авторка пані Кускова розхвалює большевизм, то Сталін запитав: „А скільки вона дістає від нас?” Відповідь була: „Нічого не дістає!” І Сталін кинув: „Ну і дура!” . . . Отже, прихильники большевизму поза межами ССРСР можуть виявляти свої симпатії до большевизму лише тоді, коли щось „дістають”, а коли ні — то вони просто „дури” (або „дураки”, очевидно). Значить, одні є наївні телепні, а другі — наймити. У одних нема того „умного серця”, як писали в нашу давнину, а у других — серце лакея. Ці останні це з породи вже оспіваних Шевченком їхніх прадідів духових, що як побачать пана, то „аж потіють та товпляться, щоб то ближче стати коло самого: може вдарить або дулю дати благоволить хоч маленьку” . . . З тих власне, що „товпляться” то перед Кочубеєм, то перед Колосовою й Коротичем, Драчем і Павличком, то перед Бажаном, чи то будуть політики, науковці, літерати, поети та поетки, і складається громада сучасних контактовців у надії або на кар’єру, або славу чи мамону, складаючи свої таланти перед висланцями московського хана, творячи на еміграції — разом з Тичинами, Сосюрами чи Рильськими — його „хор панегіристів” . . . Якраз і хочу в цій статті познайомити читачів (властиво пригадати їм), як до тих „панегіристів”, слуг диявола ставилися дві великі поетки України.

У своїй „Оргії” малює Леся Українка під образом конфлікту Еллади з Римом конфлікт України з Московщиною, — акція і діалоги. Що це маскування з цензурних оглядів — річ очевидна, це підкреслюють усі коментатори, тому дозволяю собі в цитатах замінити „Рим” — Московією, а „Елладу” — Україною. Один коментатор наводить — на цю тему — насамперед уривок з одного листа поетки: „Пора вже й публіку нашу привчити (не говорючи про са-

мих редакторів), щоб не біла поклонів перед усякими nullité через те тільки, що вони врядагоди удостоюють нам „в хату плюнути”, раніше „наплювавши” на неї, забрівши знечев’я з російських сусідських палат до нашого куреня”. Прикладом бере вона тут Максима Ковалевського, „потурнака”, як його зве, а якого українці запрошують на свої свята або на голову своїх товариств. Бо такий зараз же вернеться до свого „потурнацького” жолобу. Нехай би — пише — ті панове сиділи б собі й далі в „Руських Мислях”, чи як там ще їхні хороми звуться” . . .

Чи не нагадує це запобігання ласк льояльних малоросів перед „потурнаками” царських часів — подібне ж запобігання „сучасних” малоросів?

У драмі „Оргія” Хілон, учень співця Антея, приходить спокушати свого вчителя вступити разом з ним у хор панегіристів (славословців) „самого Мецената”, щоб увійти у славу в Римі (тобто в Московщині). На це Антей схоплюється обурений і відказує:

Ти? Ти вступиш  
у хор панегіристів? В тую зграю  
запроданців, злочинців проти хисту?  
О, краще б ти навіки занімів,  
позбувся рук, оглух, ніж так упасти! . . .  
І се був мій найкращий ученик! . . .  
Геть! Я тебе нічого не навчив!

Так відповів шляхетний Антей, і так радить поетка відповідати на залицяння московських „меценатів”. А в іншому діалозі на спогад жінки, як іще дитиною її водила мати-танцюристка на оргії „римські”, де квітами їх обсипали „римські” глядачі, — каже Антей:

А в тих квітках ховався невидимий  
холодний гад розпусти і зневаги . . .

як нині в похвалах і орденах московських, що ними обсыпають новітніх перевертнів, котрі, як Рильські, Тичини чи інші „сучасники”, ногами чи пером втинають гопака на честь і славу Сталіна та інших партійних „держиморд”.

Коли ж і Федон, другий різьбар, зваблює Антея йти у хор словославців Москви („Риму”), бо той Меценат „такий привітний, і неподібно, що великий пан”, — відказує Антей:

Та з чого ж ти дивуєш?  
Що пан вельможний на поріг пускає  
мистця убогого?

Що вдалося Федонові продати москалям „свій твір найкращий”, статую Терпсихори, обурює Антея. Він каже:

Бо ти ж продав туди свій твір найкращий,  
де зневажають все, що нам святе...  
За гроші чи за славу ти продався  
укупі з твором рук твоїх...

Для виведених тут і для нинішніх контактовців — це зовсім чужий і незрозумілий їм підхід до справи! Бо Антей апелює до поняття власної і національної гідності, — до почуття чужого всім тим, які „аж потіють та товпляться, щоб то ближче стати коло самого: може вдарить або дулю дати благоволих хоч маленьку”. Якими громами падають слова Антея на ті лакейські душі!

І знов цитата (з заміною „Рим” на „Москву” і „Елладу” на „Україну”). На квиління Федона: „чи мав би я весь вік, як ти, сидіти без хліба і без слави?” — відповідає Антей, що повинен

терпіти українець, коли хліб і славу  
здобути може тільки з московських рук”.

з рук тих, „що зневажають все, що нам святе”.

Не смісно. А лаври? — ні! Не сподівайся!  
Не з рук ворожих їх приймати!  
Неславу дозволяють нам носити,  
а славу Москва бере, немов податок,  
І тая Терпсихора, що продав ти,  
прославить не Україну й не тебе,  
лише Москву багату, що всі скраби стягає  
з усіх країн руками Меценатів.  
Його колекцію твій твір прославить,  
а не тебе, ти тільки раб отой,  
що хистом оргію панам скрашає,  
та оргія все ж панська зостається,  
хоч рабські руки вряджують її.

А на запросини Федона піти з ним на оргію московську, Антей відказує:

Запобігай вже сам вельможних ласки,  
а я лишусь „без хліба і без слави”,  
як ти казав, та, може, не без чести —

знову відклик до аргументу власної і національної гідності, незрозумілого для контактовців учорашніх, так само, як і сьогоднішніх...

Коли ж Федон удається до останнього свого „аргументу”:

Антею, се якась дивна зятятість.  
Українцям не першина приймати  
хвалу чужинців, і яка ж в тім ганьба? —

відказує Антей:

Чужинців — так, але не переможців.  
Бо переможець лиш тоді похвалить,  
коли подоланий похилить чоло  
йому до ніг і порох поцілує  
з-під стіп його...  
Ти віддався у руки ворогу як мертва глина,  
з якої кожне виліпить, що хоче.  
Та хто ж тобі надхне вогонь живий,  
коли з творця ти творивом зробився?  
Іди, служи своєму Меценату... Викинь з думки  
Україну, що, мов Андромеда скута,  
покинута потворі на поталу... Ти закам'янів  
перед лицем московської Медузи —

як і нинішні контактовці, що, забуваючи про сором і честь, плазують, танцюють і співають на славу й команду московських „меценатів”... Що наче „мертва глина” стали в їх руках, які з неї „виліплюють, що хочуть” — пропагандистів, приятелів Шелспіна, конечности для нас мати „дві рідні мови” й дві вітчизни, і пантофлю цілувати тиранам, які намагаються духово і фізично доценту витеребити всю націю „на нашій, не своїй землі”.

В тій самій „Оргії” дає поетка слово й москалям (тим „римлянам і меценатам”), з якого пізнаємо їх цинічне „вірую” і суть їх „культобману”, що його підняла нині Москва, та сама, перемальована на червоне. Так заявляє Меценат, як тяжко „працює” він, щоб подолати „недовірливість” отих „геленів”-українців до насильника Півночі, як стремить „сполучити в одну родину” дві частини люду кор’нтського — римлян і греків, — псевда на москалів і українців. А прокуратор вважає навіть, що ці останні ніякої науки і культури не створили, — „в них навіть мови не було ніколи”. Забір Мецената та його прибічників — „привчить всіх видатних южнців”, насамперед українських перекинчиків і ренегатів „Рим, тобто Москву, любити”, бо „хто любить, той уподобитись може до любого і тілом і душею” — як це й стараються за намовами своїх політруків наші контактовці. Тішаться ці під римлян замасковані москалі драми, що Парнас і Олімп українські і всі святії гори України тепер в їх імперію дістались, і тільки тим богам живеться добре, які дістали апробату „генія Риму”, тобто Москви (певно „боги

„дружби” і „братерства” з „старшим братом”), —

котрі ж боги йому не покорились,  
ті вигнані були або й розп'яті.

Відомо, як кінчиться драма: Антей вбиває жінку, яка пішла на оргію московську, і сам себе вбиває. Так кінчиться драматична поема, повна глибокої і такої актуальної тематики, і повна теж актуальності, повна іронії і невблаганних ударів в обличчя ренегатам, які для слави, кар'єри чи гроша йдуть рабами служити славі того „Риму”, в якому вивела авторка Москву... Яка наука для нашої сучасності, обдуреної, збаламученої і заляканої диявольською Медузою Москви!

Леся Українка писала свою поему — чи... сатиру? — перед революцією 1917 року. З таким же бичем свого слова — і в поезії і в прозі — виступала перед другою війною проти перевертнів, яких вона називала „партачами життя”, і Олена Теліга, з „квадриги Вістника” (як її прозвав Ю. Клен). Картала тих, що відверталися від героїчного в нашій історії.

Герої партачам життя видавалися „дикими і безглуздими”, божевільними, бо лакеї не визнає „лицарів абсурду”, а їх вчинкам протиставляє „свою байдужість і терпимість супроти ворогів”. Ці „хитрі лакеї” ніколи не мріяли „підтримати велику правду чи знищити велике зло” або „врятувати свою людську гідність”, ніколи не виявляли великої відваги. Вони звикли лише всяке лихо „тактовно обминати... Як соняшник, хилить бони свої голови то в один, то в другий бік, залежно від того, в який саме бік падає сонце загальної опії чи чийогось успіху і де саме можна витягнути максимум користі для себе”... Під час бурі, гострої напруги двох сторін, коли невідомо, кого чекає перемога, вони готові стати кожної хвилини при боці, все одно якого, переможця... Руйнуючи все живе, гаряче і незалежне, нищачи свою власну гідність”... лицарі абсурду — „переживають усі взлети і неповодження своєї ідеї”, не втрачаючи віри, готові завше до боротьби за неї, тоді як партачі життя стають „після всіх завірюх біля нових тронів, все одно яких, володарів. Партачі не розуміють, що значить „сказати Ні!”, коли від тебе вимагають речі, противні твоїй гідності або твоїм переконанням”. Цей кодекс

моралі — казала — був чужий їй „двоєдушним землякам”. „Великі почування і пристрасті” її „лицарів абсурду” — заступалися у партачів — „дрібними і егоїстичними”. Пророками партачів життя були, писала вона, завше люди типу В. Винниченка, які „штовхали молодь нашу на бездоріжжя, на шлях безхребтності та цинізму”. На шлях служби чужим богам, на який хочуть навернути еміграцію „модерні” панегіристи Москви і „дружби” з нею, стараючись стягнути з постаменту і Л. Українку, і Ю. Клена, і О. Телігу та інших поетів-„вістниківців” (або замовчуючи їх і славлячи Бажанів).

Картуючи нещадно цю породу слабодухів, обидві поетки бичували найбільше одну, але сутгеву, рису вдачі тої породи.

Леся Українка закидає їм передусім **брак почуття особистої і національної гідності**. Брак цього почуття дає їм змогу лише обтиратися, коли хтось „плює в хату” їм (або і в обличчя), коли чужинець „зневажає найсвятіше” нації. Брак цього почуття, гідності, притаманний плебейам, провадить до того, що вони готові „порох цілувати з-під стіп пана”, робить з них „мертву глину” в руках нахабного чужинця, робить з них співаків-панегіриків тим, хто шмагає їх нагасм. Брак почуття гідності спонукує їх простиратися додолу перед чужими ідолами, ідолами „модернізму”, комунізму, сервілізму і сатанізму. Ті самі слова знаходимо в Олені Телігі! Має погорду вона до „партачів життя” — як до людського типу, протиставляючи йому „лицарів абсурду”. Має до них погорду за те, що не служать великій Правді своїй нації, за те, що вони — люди безідейні. Має погорду до них за те, що брак їм відваги, бажання боротися за Правду свого Бога, за те, що мають в серці лише „хитрість лакея”, хоча тишком-нишком „лихо обминути”... І не дражнити сильних світу цього.

Найголовніше, що ці дві поетки, як і Франко, як і Шевченко, як і поети-„вістниківці”, несли нам ту „іскру вогню великого”, яка на „попелищі тліла”, іскру „вогню небесного”, що кріпив душу, розум, волю і дух (Шевченко), що давав сили той „Духа заповіт”, який давав предкам силу гонити геть з нашої Землі „народи ниці”, що зазіхали на неї (Л. Українка); які носили в серці „вітер і вогонь” того Духа, що

„вітрами й сонцем Бог їм шлях намітив”, щоб запалити серця замляків (О. Теліга). І щоб той великий вогонь знову спалахнув у нашім Києві, визволяючи його і Україну від варварів, яким — світили свої каганці контактовці, світили тим, що „сучасними вогнями” збиралися вже за Шевченка і збираються тепер і тут, на еміграції, шукати „братерства на чужому полі” й Україну „повести за віком” облуди, брехні, розпусти, комунізму, інтернаціоналізму, лжепаціфізму і „дружби” з московським дяволом.

Тому й різко негативною була відповідь Л. Українки закликам тодішніх контактовців, тому хорів панегіристів — славословців Москви... Тому й Олена Теліга гордо відповідала: „моїх ясных привітів не діставав від мене жадний ворог!” Тому й Шевченко одному з тодішніх панегіристів Москви (Чужбинському), що оспівував славу московської зброї, казав, що „не хоче більше бачити його”. Як писав і перед тим: „блажен муж на лукаву не вступає раду і з лютим не сяде”, закликаючи вернутися до вогню, що горів у серцях предків героїв і що ще тлів у людях того „Холодного Яру”, в який обернув Україну займанець, а цьому останньому і його панегіристам грозив, що „в день радості над вами розпадеться кара, і повіє новий вогонь з Холодного Яру”...

Наші контактовці, як і всі ті, що „товпляться” до столу панів ситуації, осмілені успіхами „паціфістичної” москвофільської мафії у вільнім світі. Оглушені облудним ревом ерихонських сурм московських. Тому й злоствують, коли їм кажуть, що і орді тій і їй приязній ма-

В українському житті за кордоном існує багато таких проявів, які сприяють большевицьким намаганням знищити націоналістичний рух і підірвати його визвольницьку дію. Вони мають різноманітні причини, а серед їхніх заступників і виконавців часто бракує належного усвідомлення й розуміння того, яку шкідливу роботу вони виконують у відношенні до визвольної протимосковської боротьби. Але таке нерозуміння ані трохи не зменшує шкідливості таких явищ.

Степан Бандера

фії надходить неминучий кінець, бо не вірять у це. Тому розперізуються до цинізму, бо стають одверто на позицію Москви і проповідують її „правду з чужого поля”, ганьблячи всі ідеї українського націоналізму і патріотизму. Щабель за щаблем! І вони і большевики відкидають насамперед всяку містику України, всяке протиставлення Києва Москві, — але визнають місію Москви або проповідувану Райсом... Тому, далі, відкидають ідею української державності і нації і славлять „судьбоносну” місію „братньої” Москви... Тому відкидають всяку боротьбу з московською тиранією і розмовляють за „круглим столом” про „мир” з тими, що збудували той „мир” на мільйонах вимордуваних найкращих людей України... Тому стягають з постаменту (або „перелицьовують” по-своєму) великі постаті нашої літератури і культури, Шевченка, Сковороду, Франка, Л. Українку, О. Телігу, Ю. Клена та інших поетів львівського „Вістника”, або замовчують їх, трактуючи як неіснуючу групу, і захвалюючи Бажана, який в Об’єднаних Націях у 1946 р. домагався видачі цілого ряду українських патріотів на катування Москві... Тому б’ють бравотим, які голосили „прокляття” ворогам СРСР на еміграції, тому голосять, що ні українська мова, ні культура не могли б існувати без високої протекції московських дикунів, тому і обтираються на кожний плювок в їх обличчя і в обличчя України...

Завдання української еміграції без жалю демаскувати це „чесне товариство”, і не допустити шашелям розкладати з Бажанами і Колосовими наш загальний. Бо цей загальний (якому, як і Україні, чужі ці панегіристи) має перед собою тяжке завдання — готуватися до великої акції очищення України від атеїстичного і антихристиянського месіянства Кремлю і від шашелів та їх „ідола святого”, який несе на прапорі гасло смерті Україні як нації і заглади всієї християнської цивілізації Окциденту.

Згода і єдність може існувати лише з тими братами Іванами з „Великого Льоху”, які будуть „катів катувати”. Ніколи з тими, що хочуть „катам помагати”.

**ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!**



## ПОВІДОМЛЕННЯ КРАЙОВОГО КОМІТЕТУ В ЗДА ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 25-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ УПА

З Великої Української Національної Революції 1917 року, з Визвольних Змагань 1917-21 років, з ідей, які поривали українські військові формації та членів УВО, а згодом членів Організації Українських Націоналістів, зродилася в хуртовині другої світової війни Українська Повстанська Армія — збройне рамено нашого народу.

Згідно з хронологією, визначеною ген.-хор. Романом Шухевичем — Тарасом Чупринкою у його Святочному наказі ГК УПА, з 14-го жовтня 1947 р., цього року минає 25 літ від моменту, коли збройний спротив нашого народу окупантам України — гітлерівській Німеччині і большевицькій Москві — оформилась Українська Повстанська Армія.

Роковини цієї події заслуговують на особливе відзначення не тільки тому, що під прапорами УПА український нарід вписав гарячою кров'ю своїх найкращих синів і дочок у літопис свого буття одну з найславніших сторінок, але й тому, що боротьба УПА має епохальне значення для історії української нації.

Збройна боротьба УПА проти німецького окупанта, що задумав перетворити Україну на свою колонію, в обороні проголошеного Актом 30 червня 1941 року рішення українського народу бути самому господарем своєї землі, завдала смертельного удару вперто ширеній нашим національними ворогами брехні, нібито справа державної незалежності України є німецькою інтригою. А геройський і безкомпромісовий спротив УПА московському окупантові, що прийшов в Україну вслід за відступаючими німцями, розкрив очі Заходові на правду, що Москва загарбала Україну, а там і інші східно-європейські країни, як новий окупант, що приніс поневоленим народам світу такий же терор, гніт та безправ'я, як і Гітлер.

Протинімецька і протимосковська боротьба українського народу під прапорами УПА створила великий морально-політичний капітал. Тож обов'язком української еміграції є використати цей капітал якнайповніше для того, щоб ним ширити правду про Україну, здобувати й закріплювати симпатії свободольобних народів і їхню підтримку для визвольних змагань нашого народу.

Нині на українських землях гармати не б'ють і бомби не вибухають, але Москва веде там безперервну ідеологічну і збройну боротьбу проти УПА й ОУН, які є символами революційного, визвольного фронту. Історія стверджує, що большевицька Москва ніколи донкіхотством не займалася, і проти вітряків не воювала. Ворог, проти якого вона воює з усією силою, існує і діє в Україні! Боротьба УПА і збройного підпілля ОУН започаткувала глибокий революційний процес у всьому СРСР, дія якого триватиме аж до успішного досягнення цілей визвольної боротьби.

Кожній українській людині на чужині бойові дії УПА повинні постійно пригадувати, як поставилися до

московських окупантів і до їхніх вислужників найкращі сини України і хто є дійсно нашим братом: чи той, хто вислугується окупантам і вихвалює їх, а зневажає борців за волю України, чи ті, що власними грудьми захищали права українського народу на вільне життя, а з московськими окупантами і їхніми вислужниками зустрічалися тільки на полі бою.

Українська громада у вільному світі повинна гідно відзначити 25-річчя створення УПА в 1967-му році, що збігається з 50-річчям Української Національно-Визвольної Революції 1917-го року.

Звеличення 25-річчя УПА проходить під протекторатом Почесного Комітету, до якого будуть запрошені наше Духovenство, представники Центральних Установ і Крайових Організацій, Комбатантські Об'єднання та представники чужинного світу. Склад Почесного Комітету та його Звернення до українського громадянства будуть опубліковані згодом.

Для найширшого відзначення цих славних роковин протягом 1967-го року заплановано: видати дві монументальні історії УПА в українській і англійській мовах, широко популяризувати тематику УПА в українській і чужомовній пресі, zorganizувати низку радіопересилань в Україну через радіовисильню в Мадриді, перевести конкурс на літературні і мистецькі твори, присвячені УПА, у виховній діяльності — ввести упівську тематику в праграму літніх таборувальників СМУ, Пласту й інших молодечих організацій, виступи упівців на гутірках з молоддю, перевести урочисті маніфестації — з'їзди українців ЗДА і Канади під гаслом 25-річчя з дня створення УПА і зокрема в жовтні — маніфестації з приводу ДНЯ ЗВРОІ — СВЯТА УПА. На одній з площ м. Воффало, як завершення цих заходів, має бути збудований пам'ятник ген.-хор. Р. Шухевичеві.

Ініціатива Крайового Комітету буде поширена і здійснювана в терені місцевими Комітетами для відзначення 25-річчя УПА.

Успішне здійснювання цього широкого плану, при моральній і фінансовій підтримці всієї української громади, буде живим виявом її солідарності з великими ідеалами, за які боролися і гинули, за які продовжують визвольну боротьбу — воюки Української Повстанської Армії.

Нью Йорк, Н. Й., січень 1967 р.

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ В ЗДА ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ  
25-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ УПА:

Лев Футала — голова

Заступники голови:

Микола Грицковян

Іван Винник

## 3. Карбовиз

## ДУХОВА ЕЛІТА УКРАЇНИ НЕЗДОЛАННА

В Україні відбуваються далекосяжні ідейні і політичні процеси. Нація і її духовна провідна верства не кориться. Страх перед терором проломаний. Червона імперія розхитується у власних протиріччях, питомених кожній многонаціональній великій державі, а у випадку російської тюрми народів ще й через зусильне намагання панівної московської нації накинути свій образ і світогляд уярмленим націям, щоб їх тотально полонити, їхню духовність перетворити на свій лад. Це намагання питоменне не тільки російським комуністам, але в не меншій мірі і російським антикомуністам.

Програма білоемігрантської організації Національно-Трудового Союзу (НТС) з 1959 р. тільки перелицьовує формулу російських тиранів, що панують в Україні, уточнюючи поняття так: „Російська нація — явище неповторне у сво-

єму самооформленні — є сім'єю народів і націй, які історично об'єдналися і самоусвідомилися протягом многовікової спільної історичної долі, як спільнота державних, культурних і економічних інтересів... Політичний і культурний розвиток, національна свідомість і державні традиції деяких народів, що входять у склад Росії, дозволяють віднести їх до категорії народів-націй. Але це не позбавляє їх органічної приналежності до більш сформованого творива — до російської нації” (стор. 14). А про російську мову програма НТС каже: „Тому, що російська мова, мова російської культури і державности, зрозуміла всьому населенню Росії, вона признається зв'язуючою загальнодержавною мовою. (Стор. 51).

Цього досить, щоб доказати тотожність червоних і білих російських імперіялістів, які і формою і суттю займають однакове становище у питаннях російської нації, як чогось секулярного, особливого, неповторного, містичного, що єднає народи і нації в одне.

Російський філософ-емігрант Бердяєв іде ще далі: з народу — воюючого антихриста, який переслідував і переслідує віру в Христа, прагне він зроби́ти на́рід-Богоносця в майбутньому, що, мовляв, „очистившись” в народобивствах, з масового убивці стане народом-обновителем світу в сенсі християнської релігії.

В обличчі нової хвилі терору проти духовної еліти України згадуємо про це тому, щоб було ясним, що політику сучасного режиму т. зв. УССР оправдує і підтримує вся російська провідна верства, отже й та, яка збирається прийти на зміну сучасній, опозиційна. Це є і позиція російської нації супроти України, і в цьому не сміємо мати ніяких ілюзій.

Зударилися дві нації у смертельному змагу, дві протиставні культури, дві духовості, два світогляди, два центри влади: підпільного Києва і Москви. Вулкан, що вирує у надрах української землі, починає струшувати імперію. Погане п'ятдесятиріччя чекає на Москву 1967 року.

Хвилі української стихії переливаються вже і в явну творчість, хоч покищо в розмірно

Мгр Євген Лозинський  
Тамара Дужа  
Мгр Євген Гановський  
Д-р Нестор Процик  
Володимир Левенець — секретар  
Марія Гаврилук — секретар  
Інж. Микола Семанишин — фін. секретар  
Михайло Фурда — касир

## Члени:

Ред. Ігнат Білинський  
Мгр Володимир Будзак  
Корнель Василік  
Роман Глушко  
Христина Губіцька  
Марія Голяш  
Д-р Петро Мірчук  
А. Скальський  
Михайло Шашкевич  
Володимир Костик  
Д-р Богдан Гук  
Ред. Вячеслав Давиденко  
Іван Ділай  
Інж. Ігор Заяць  
Мирон Клишко  
Сотн. Юрій Кононів  
Д-р Михайло Кушнір  
Проф. Павло Савчук  
Маєстро Михайло Черешньовський  
Михайло Шпонтан  
Мгр Богдан Крук  
Іван Йовик

скромних формах і змісті. Який же вулкан в майбутньому загрозить вибухом?! Симоненко — лише симптом, далеко не речник цієї стихії. Світличний чи Дзюба — тільки менше чи більше свідомі резонатори. Ані Вінграновський, ні Костенко не типові показники, вони ніякі расові речники цієї стихії, що її вилливу на поверхню не всіли вже стримати Москва. Що з того, що вона замкнула уста Ліні Костенко чи Вінграновському? Не вони складають пісню України майбутнього. Як же інакше могло б і бути на нашій землі в обличчі хоча б такого всесвітнього протиріччя, що мешканці африканських джунглів, поети узбережжя Слонової Кости можуть співати про любов до своєї батьківщини, а Сосюра за свою „Любіть Україну” мусів каятися?! І як же після цього трагічно звучить оцінка одного із еміграційних критиків, що ще найбільше національних елементів має у своїй творчості Вінграновський!

Як думають москалі зупинити перед брамою своєї тюрми народів свободолюбний подих уже не Європи, але Конго чи у своїй власній інтерпретації подих боротьби В'єтконгу?! Ах, замикати уста поетам, ламати пензлі малярам чи розбивати долота скульптурам або калічити творчу думку всякого роду духовим творцям — вдасться, матиме успіх?! Ніколи ідеї мита не платили, ніколи прагнення людської душі творчо самовиявлятися не могли бути здавлені!

Нова хвиля терору проти інтелектуальної еліти України — це ще далеко не розкриття і не здавлення революційної еліти України, яка діє в інших формах і іншими методами, прагнучи розвалити імперію і знищити її режим. Москва ув'язнює тих, які в навіть офіційно конституцією дозволених межах змагаються за самобутність української культури, української мови, за найпростішу свободу творчости, що стала складовою, невід'ємною частиною прав громадян навіть африканських держав. Таких прав, якими наділений неграмотний, напівдикий, без ніякої історичної традиції автохтон якоїсь країни Чорного Континенту, не мають найвищого інтелектуального рівня сили одної із найстаріших і найкультурніших націй світу — творець духових вартостей проф. Світличний чи критик Дзюба або нещодавно засуджені десятки науковців, поетів, мистців, письменників,

студентів, яким не то в рідному дусі, а навіть рідною мовою заборонено творити чи навчатися.

І є ще в нашій емігрантській громаді людина, які цю колонію Росії — УССР уважають за „українську державу”! В „українській державі” жадали — як довідуємося — згадані вище підсудні, щоб їм читали акт обвинувачення не російською мовою, а українською. Чи не глум же ця самостійність, потрібна Москві лише для того, щоб використовувати Україну як чинник міжнародно-правного значення!

Недавно дійшли до нас інші вістки, що група кийських юристів, спираючись на конституцію СССР і УССР, опрацювала була внесення до Верховного Совету перевести в Україні загальне голосування про її вихід з СССР. Напередодні сесії Верховного Совету КГБ виарештувало всіх цих юристів, і слід по них загинув. Є певні відомості про те, що частину з них розстріляно, частина перебуває в домах для божевільних, а решта у найбільш засекреченому концтаборі в Мордовії біля Потьми, звідки досі на світ ще не дісталось жадної вістки і де перебувають з якихось причин не зліквідовані найбільш небезпечні для імперії в'язні.

Це ще одна наука для тих, які думають, що т. зв. лібералізація тиранії, — контрольована самими тиранами — можливий шлях до визволення.

Проте, було б помилковим відмовляти особистої мужности кийським юристам, які, безумовно свідомі свого ризику, бо знають усю забріханість московських „законів” — все ж відважилися принаймні в такій формі спробувати задокументувати волю до окремішного життя і право нації на це.

За всяких умов наш обов'язок на чужині — стояти в обороні прав нашого народу на його суверенне життя, а зокрема тепер стати на захист наших працівників і творців культурних вартостей, їхнього права на свобідну творчість, за яку тисячоліття вела людина бій і яка завжди вирішувала поступ людства. Це — найбільш священне, дане їй, як Богоподібній істоті, право. Без нього взагалі немає людини, цієї гордої, Богом створеної істоти. Не що інше, як передусім гордість людини, хоче зламати Москва.

„Нам тільки сакля очі коле: Чого вона стоїть

у вас не нами дана? Чом ми вам Чурек же ваш та вам не кинем, як тієї собачі! Чом ви нам платите за сонце не повинні! — Та й тільки ж то!..” І царі і псарі, і вчорашня й сьогоднішня Росія незмінні, тиранські. Ось в ім'я цього большевники, бущімото вороги царяту, так само забороняють “писати і малювати”, але заборони ці стократно гірші. Дами божевільних дівчат, що шукають правди в науці чи мистецтві — це найбільш рафінованого типу Оренбурзька чи Орська кривість. Солдат-в'язень Шевченко, геніальний майстер слова і пензля сидів би тепер у концтаборі або в “Палаті ч. 7”.

В одному листі пише Тарасі, щоб світ звернувся особливу увагу на заперторених до божевільень інтелектуальних і мистецьких творців, де вони тепер масово перебувають. Це — винахід Нікіти Сергієвича, улюбленця “протресистів” Заходу.

Проте, одна річ аналізувати й таврувати злочинну політику московських тиранів у відношенні до суцясних духових творців в Україні і в усіх уярмлених країнах, а інша річ — конче ність піднести широkozакроєну масову акцію протесту української спільноти, еміграційних спільнот інших уярмлених націй, більше того і зокрема — інтелектуальних і політичних чинників вільного світу. Широкий вахляр цих можливостей був з'ясований у Зверненні ЦК АБН в справі скріплення культиурно-політичного фронту. Кого треба тепер планово і систематично здійснювати. Зокрема необхідно, щоб наші наукові, культиурні, мистецькі установаи опрацювали протестаційну заяву, яку спільно з нами ми підписали б сотні інтелектуальних працівників вільного світу, як також зорганізувати окремі протестаційні заяви мистецьких, письменницьких, наукових організацій вільного світу. В цій заяві треба підкреслити солідарність із змаганнями творців культиурних вартостей українських і інших уярмлених націй — за повну свободу творчості!

Необхідно, щоб “шестидесятники”-письменники вільних народів солідаризувалися із змаганнями своїх товаришів по перу в Україні за свободу творчості і засуджували терор в Україні й інші й інших краінах, таврували руйніфікацію духову, культиурну, мовну і т. д. Необхідне звернення наших культиурних праців-

Необхідно, щоб наші політичні партії не забували, що вони ще існують і не перекладали такої емінентно-політичної проблематики на культиурно-політичний світ, самі відмовляючись.

Наша молодь і наша громада повинні вийти на вулицю з протестами під болюшевницькі дипломатичні місії з відповідним апаглем до широких кіл західногого суспільства, як це вміло да Канади в Оттаві з почину ЛВУ, чи в Англії з почину теж нашого табору. Суцтєвого значення справа: включити чужиницький світ у цю акцію.

З прикриттю доводиться мені висловити критичне ставовище до наших наукових інститутцій в Німеччині і Франції, які — на сором — не спромотлися досі ні на одне слово протесту, коли проти переслідування наших науковців і мистців протестують чужиницькі організації типу Пен-Клубу чи подібної культиурні творчі вільного світу. НТШ, УВАН, УТТТ, Дім Науки в Мюнхені мовчать так, наче б нічого лихого не діялося в Україні і російській тиранії не було.

Шляхетні зусилля ректора УВУ проф. д-ра В. Ореліцького і декого з наших науковців в Європі прогамати мід — не мали успіху. Невже доля борців за рідну культиурну в Україні не інтересує УВАН в ЗДА, Лому Української Науки в Мюнхені чи наукового осередку в Карелі?!

Д-р Михайло Кушнір

## ПІДСТАВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

(Продовження)

### 14. Духова культура

Кожний з нас має чимало нагод спостерігати людей, їх дії і відрухи. Очевидно, не варто було б займатися цим калейдоскопом, якби не йшлося про закони, що керують нашою душею, закони, нескорпіні в позірній різноманітності та випадковості подій.

Довга обсервація виробляє певну поблажливість до людських хиб, що впливають з глупоти, злої чи слабкої волі, але, з другого боку, загострює вразливість на все, що свідчить про розстрій або недострій духових сил в людині.

Найзагрозливішими є ті хиби, які висмикуються з-під контролю етики й права, хиби, які впливають зі злого трибу думання і почувань, з духової незрілості — з недомагань культури. Це — прикра річ, коли душа не сягає вершин свого покликання, коли вона не орієнтується у своїх завданнях і робить поганій ужиток зі своїх сил, коли зле розвинена свідомість плутає доцільність її рухів, бо тоді людина є неначе божевільною і, безсумнівно, в такому стані менше долягає самій собі, ніж тим, що на неї дивляться з точки зору громадського інтересу.

Ми надуживасмо виразу „культура”, і внаслідок цього саме поняття легковажимо, як щось без границь і конкрету, ніби якусь словесну фігуру для затикання думкових прогалин у літературі. Найбільше знаємо ми про това-

З признанням треба відмітити успішну акцію НТШ в Канаді і ЗДА, як також Асоціації Культурних Працівників Північної Америки, завдяки зусиллям проф. д-ра Вертипороха, д-ра М. Кушніра, д-ра Б. Стебельського, д-ра Ст. Галамая і — закликати інші українські наукові та культурні установи піти їхніми слідами.

Чекаємо на спільне зусилля всього зорганізованого українського громадянства на чужині стати в обороні переслідуваних, ув'язнених, можливо й ліквідованих борців за самобутність української культурної творчості на нашій рідній землі.

риську культуру, в сальоновому значенні. І це було б уже багато для зрозуміння, на чому засновується культура духових сил взагалі, якщо б ми не задовольнялися негативним сприйманням речей. Деколи вистачає людині не поводитись непристойно, щоб її вважали за особу сповнену товариської культури. Можна було б думати те саме про культуру громадянського духа, алеж не бути злочинцем не значить ще бути добрим громадянином.

Так звана духовна культура є обробленням під етичний засів, але вона не є самою етикою; вона сягає корінням глибше поза сферу етики, безпосередньо до психічних наверствовань і засновується на оброблюванні первинних духових сил.

Теорія духової культури, на мою думку, занедбана тому, що не залишено їй місця між психологією, етикою і соціологією. Психологія, звужена до ділянки психофізичних досліджень, присвятила свою увагу елементарній людині, зрікаючись прав на значний і приналежний їй обшир психіки суспільної людини в користь тих наук. Культура належить ще до психології.

Душу цивілізованої людини можна досліджувати ледве на споді природничо, психофізіологічною метою. Від часу первісних станів до нинішнього дня вдвоє більше душіросло людині внаслідок діяння культури в громадському житті; досить подумати тільки, скільки душі придбало мистецтво говорення. Оцей доробок душі становить рід надбудови над психофізичною душею, що відповідає тій надбудові, яку людина витворила біля себе над органічним життям у вигляді суспільного устрою. Вся сучасна будова громадського життя спирається, як на матеріалі й архітектонічній засаді, на психо-суспільній клітині, виплеканій з природжених первнів віковим діянням культури.

Немає нічого людського, що не почалося б у душі і не залишило б у ній реальних слідів, гідних закріплення. На цьому ґрунті психологічного еволюціонізму треба стояти, щоб розуміти розвиток цивілізації. Суб'єктивній культу-



рідно, з якого боку щось у неї вдарить і який

викличе відрх.

Людина з культуурою має духові сили зорганізовані так, що кожна сила без відомости про інші, без органічного їх співізнання не може назовні реалізувати. Наприклад, зрілий мистець, вражений нервовим струмом від зустрічі з природною красою, не обмежить цього струму у сферах чуттів, але перенесить його крізь інтелектуальні сили так, що у висліді цьому першому пасивному враженню дасть у своєму творінні повний, індивідуальний вираз, вираз культури душі, в якому повсякчасний загаль, близький цьому виразові, побачить свою душу. Мистець, який природної краси не пустить поза сферу чуттів і обмежиться тільки скопійованим тієї краси — називаємо мистцем без культури, фототграфом.

Мимохідь можемо сказати, що духовая культура не є виключно проблемою навиків чи вправи в уживанні відповідної методи. Мистець без культури може творити свій твор доброду ме-тодою; знов же мистителю, не зважаючи на до-сконалу емпіричну методу, буде ученьним без культури, коли він не потрапить згармонізувати своїх здобутків з добрами, здобутими при до-помозі інших духових сил.

Так само в третій ділянці сил духа — в чут-теві сфері волі і чиня, де найлігше проявля-ються імпульси й мимовільні відрхки. Для не-культуриної людини там передусім відкриваєть-ся поле дізнання, де найменше опору, де свобода. Але не думаймо, що такі людині йдуться тільки про зовнішній опір; найперший опір ста-вить її її власна душа, потаго зорганізована. Некультурна людина йде за будь-яким поштов-ком, тоном, хоч вона може розбити голову в ви-падковому напратті, або не змагається з власни-ми духовними силами, які могли б запанувати над тоном. Вона відчуває дошккульніше психіч-ний біль від внутрішньої спугтаности, ніж уся-кий інший біль від зовнішньої спугтаности. То-му між убогими духом людсьим кружляє поє-тична думка про вищі душі, про їх внутрішні страждання, про їх муки дозрівання, перелом-лювання. Повориться там власне про наламму-вання душі культуурою, наламмування до вищих цілей.

\*\*

рі — духові культури! відповідає об'єктивна

культура — матеріальна культура; одна є м-рною другою. Старі цивілізації гинули не внаслідок збурення варварами матеріальної культури, але внаслідок збурення ними в людях пси-хо-супільної клітини. Сила даної збірности стоїть у прямому стосунку до густости духової культури в громадянах. Від полінезійської пси-хо-супільної клітини до англійської простяга-ється довгий шлях психічної еволюції.

Законом, що керує розвитком органічної і збірної душі, є змагаєння до індивідуальности, змагаєння вроджене, непоборне змагаєння жит-тя. Змагаєння до повности особовости поза су-спільним зв'язком є вислідом духового збочен-ня чи звародніння; цивілізована людина є на-справді "зоон політкон" — суспільна істота, у тому значенні, що її душа є вже збірною влас-ністю; вона змагає до особовости з усією збір-ною масою, яку тільки може потягнути силою свого духа — зі своїм народом. Історія духової культури є історією усвідомлювання цієї правди.

Культура має завдання: 1) такої диференці-ації, виспеціалізування психічних сил, щоб у кожному духовому зусиллі *переду йшла* сила си-ла відповідна до завдання і 2) такою зоргані-зування тих сил, щоб у кожній ділянці твор-чости душа могла *цілком* виявитися.

Здається, найвизначнішою прикметою куль-турного духа є впорядкуваннє духового меха-нізму, що доходить до автоматичности в пості-них функціях. Некультурна людина має пості-ний клопіт із внутрішньою анархією, що зу-живає всю енергію її бідної свідомости; люди-на вищого культурного типу вільна від цього внутрішнього тиску, вона має свободні руки для творчих завдань і тим подиває нижчі типи. Творчість культури народів є засадою, тоді, коли в нижчій культурі вона є рідким випад-ком пасивних психічних організації.

\*\*

Засадиною рисою душі без культури є ме-ханічна безвладність. Згідно з законом психіч-ної безвладности кожне враженнє, кожнє пер-цепція, кожнє концепція, що виникає в душі, змагає механічно до виявленнє назовні в актах волі. Під тим оглядом некультурна людина є прапкою зовнішніх подій; це є випадковою

Духова культура — це сила створювати внутрішні гальма, внутрішні поводи в інтересі завдань доцільно висунених, свідомо творчих.

Одним із найкультурніших людей нових часів є для мене Джон Раскін (1819-1900, англійський мистецтвознавець, критик, мистець, естет, соціолог, поет), духовість, яку ще рідко зустрічаємо і яка є свідомою тієї засади, що людська духовість є органічною і неподільною цілістю у своїй трієстості, і що при високій культурі може доходити до пізнання правд у кожній ділянці життя, незалежно від того, чи ця духовість належить людині чину, мислителю чи мистцеві.

Раскін був тільки естетом, але при високій культурі потрапив створити зі свого естетичного знання складову частину загальної системи пізнання і самостійно дійшов до деяких суспільних істин високої вартости. Отож Раскін сказав колись на маргінесі одного з викладів про мистецтво: „Мене охоплює нетерпеливість, ледве можу втримати перо, коли пригадую, скільки помилок, що їх навряд чи можна виправити, робить сучасна думка з радії того погляду, що свобода є добра для людини без уваги на те, який ужиток вона схоче з неї зробити. Безмежна глупота! Неможливо глянути їй прямо у вічі, так само як не можна переносити сміху кретина”.

„Небагато значення має для нас, — говорив Раскін, — факт посідання свободи, але велике значення має факт заслуження її. Найсмутнішою долею, яка може нас спіткати, це — незаслужене посідання свободи”.

Ці мудрі слова оцінить тільки той, хто пригадував над значенням доброї духової культури, як єдиної запоруки тривалости людських уладжень і плянів. Тільки органічна, тягла і висока духова культура довела громадське життя до такої будови, яка втримується надвишкою обов'язків, надвишкою відречень — над індивідуальними правами, прагненнями, відосередніми гонами; тільки така культура виплекала духовості, з яких органічно вив'язалася ідеальна будова живих національних організмів.

Потреба національного життя в своєрідних державних формах є прикметою тільки культурних духовостей, таких зрілих і свідомих

своїх завдань, що вони самі заводять у себе в душі лад і створюють гальма та поводи, незрозумілі для варвара. Коли нація дійде до тієї духової зрілості, то коли б їй навіть і розібрали над головою дах її власної державности, вона далі творитиме ідеальну надбудову і внутрішньо ростиме, щоб перерости середовище, яке збурило їй будову.

Над українською нацією, якій двісті п'ятдесят років тому збурено до фундаментів державну будову, бачимо зариси зводів нової державности. Це ще ідеальні лінії, але ми їх реально відчуваємо, бо вони виростають з наших душ, згідно з напругою нашої волі приймають зариси майбутніх сволоків і покрівлі над усіма займанщинами.

Так променює високо піднесена в культурі українська духовість, і все це стане тілом, бо так нам передсказує наша „психо-суспільна клітина”. Це залежить тільки від нашої волі, а не від будь-якої іншої, стисліше кажучи: це залежить від нашої духової культури. Наша майбутня історія чекає на нашу зрілість; найбільше значення має факт заслуження свободи. А з другого боку бачимо, особливо в повоєнних роках, що деякі державні будови, споруджені штучно, без органічної участі душ громадян, можна сказати: на кредит майбутніх душ, — втрачають рівновагу. Історія „Мертвих душ” Гоголя повторюється не один раз!

\*\*

Людська душа — єдине джерело і захист надорганічного життя. Вона творить на свій взір релігійні ідеали божеств, вона пряде, як шовковиця, пряжу цивілізації саме таку, на яку її стати. Ані релігійний, ані цивілізаційний ідеал не може бути гатунково ліпшим від душі. Ідеал божества є маривом душі, що неуспільнюється, є проєкцією її форми на екрані небес. Проєкція християнської душі є психологічно найглибша, бо дає в образі триєдиного Бога вираз почуття її повноти й органічної єдности.

Сучасна культурна людина, з душею опанованою і сконсолідованою, стоїть найвище в ієрархії дотеперішніх цивілізацій і є найбільше творча; в культурі громадянського духа вона стоїть вище від стародавнього грека. Ідеал культури сучасного громадянина є тривимірний, як ідеал божества.

*В. Архілох*

## БОЛОТЯНІ ВОГНИКИ

(Новорічні міркування)

Коли бувало десь в Україні, біля села чи в лісі починав братися пліснявкою, заростати жабуринням ставок, наші розумні селяни казали, похитуючи головами: „Цвіте!“ Це був недобрый знак. Бо було те „цвітіння“ наслідком цілого ряду причин, що загрожували ставковій загибелі. На поверхні такого ставка тут і там схоплювалися бульбашки, а ночами можна було бачити блудні зелені вогники. Гарні, привабливі вогники — ознаки розкладу і гниття живої матерії.

Чи не переживає наш еміграційний ставок, де метушаться веселими зграйками пічкурі, де виблискують проти сонця срібною лускою прудкі окуньки, де, звільна похитуючи плавцями, плавають узад і вперед поважні коропи, де часом, розтинаючи воду, проноситься в погоні за своєю жертвою щупак, — чи не переживає наш ставок оцього зловісного процесу „цвітіння“, після якого починається розклад і гниття?

Не треба бути великим песимістом, щоб так думати. І треба бути надмірним оптимістом, щоб припускати, що той „цвіт“ на поверхні нашого ставка принесе рясні, поживні овочі для української громади.

\*\*

Психологічний процес, що його переходить якась частина нашої еміграції, передусім інтелігенції, дехто називає „радянським фільством“ і „зміновіховством“. Цей перший термін не покриває того процесу, який відбувається в душах людей, що свого часу в панічному страху втікали від большевиків, бо добре їх пізнали. Не покриває й другий термін, бо „зміновіховство“ — активна реакція, переставлення „віх“-орієнтирів, а згаданий вище процес — пасивний, неконтрольований. Це радше зміна відношення, наставлення до режиму, який тепер в ССРСР „еволюціонує“, „перероджується“, „демократизується“, „лібералізується“. Це у війні нервів своєрідна капітуляція, але ще без повороту на „родіну“, бож і що там робити? І як кидати благословенну Америку?

В другій частинці нашої еміграції останнім

часом, внаслідок ностальгії чи інших особистого характеру причин, сентименти беруть гору над логікою, холодним, тверезим розважанням. Вони, люди з цієї частинки, ніколи не мавши твердих політичних переконань, просто не хочуть знати, що Вірський — активний комуніст, що Драч і Павличко — також активні комуністи, приїхали до Америки із спеціальним урядовим завданням, як довірені особи, а хореографія і поезія — це лише „візи“, з допомогою яких вони входять у серця і душі „буржуазних націоналістів“. І тому ця друга частинка еміграції так радо приймає передумови організаторів зустрічей — „не порушувати дразливих питань“, а займатися лише хореографією та поезією, хоч це зовсім не значить, що ці ділянки української духової культури аж так її цікавлять. При цьому „дорогим гостям“ щодо тих „дразливих питань“ дозволяється куди більше як господарям. Брак самопошани, національної вироблености, принципіальности, зневіра у сили свого народу заглушується у цих людей неконтрольованим сентиментом до всього, що „звідти“.

Ще одну частинку творять „вільнодумці“, наші, сказати б, „вольтеріанці“ — люди, які завжди готові йти проти хвилі, проти громадської думки, „бунтарі“ в штанях і спідницях — але тільки в масштабах еміграційного ставка, де не віщають і до концтаборів не засилають. Ці сноби вважають себе за еліту, а всіх інших, а зокрема справжніх учених, справжніх інтелектуалів, за „селепків“. Це вони готові валити все, що їм не до вподоби, хоч би це й була згідно з демократичним порядком встановлена громадська централь чи місцева парафія. І це вони задля апатації „сірої маси“ ладні тиснути руки не тільки Павличкові, а й Федоренкові чи Громикові, бож, мовляв, вони — українці, брати.

Очевидно, що є ще й інші різних відтінків частинки, зокрема оті організатори зустрічей, що з подивугідною енергією самі чи через підставних осіб телефонами і усними запрошеннями стягають людей на ті імпрези. Вони або „до-

помагають” американському урядові, згідно з його коекзистенційною політикою нав'язувати з Москвою ближчі контакти, абож роблять це з власних причин і міркувань. В атмосфері метушні і розпалених пристрастей, звичайно, найлегше діяти і совєтським агентам, які напевно такої сприятливої нагоди не минають.

На „зустрічах” і „контактах” деякі політичні діячі створили собі були навіть нову „революційну концепцію”, з поміччю якої думають „виповнити українським національним змістом” підсовєтську Україну. Але — як досі — на тій концепції ведені тими діячами політичні угруповання вже покололись, покищо внутрішньо, не формально.

\*\*

Так виглядає нині наш еміграційний ставок з його пічкурями, окуньками, коропами та щупаками. Жабуриччя ще не затягнуло всієї поверхні, але болотяні вогники вже подекуди мерехтять — це те, що передусім впадає в око, коли йдеться про процеси гниття.

Один з тих „вогників” у літературних колах вперше став відомий, як винахідник експериментального „камбр-буму”, що його ніхто не прийняв поважно. Пізніше написав кілька сюрреалістичних оповідань, став перекладачем і навіть видав кілька книжок, зокрема Шекспіра в перекладі Тодося Осьмачки. Недавно цей болотяний вогник поширив засяг своїх заінтересовань на ділянку політичну і — ідеологічну.

За тихе плесо, на якому мерехтить цей болотяний вогник — Ігор Костецький — став мюнхенський місячник „Сучасність”, що виходить під редакцією Ів. Кошелівця у видавництві „Українського товариства закордонних студій”.

Першим, сказати б, ідеологічним виступом, чи радше вилазкою І. Костецького була його стаття в липневому числі „Сучасности” (1966 року), в якій він одверто заявив, що „визнає беззастережно” двомовність на Україні. Він пише, що переконав його в цій необхідності Микола Бажан у Римі, де вони зустрілися в 1965 році на з'їзді письменників. Те, що Костецький називає „феноменом”, а саме — двомовність, як відомо, внесено в партійну програму на XXII з'їзді КПСС. І це є те, що на еміграції і також в Україні наші люди називають русифікацією або обмосковленням. Недавно в Києві, Львові,

Одесі і інших містах виарештували понад 60 молодих українських інтелектуалістів саме за те, що вони боролися проти насильно насадженої двомовности-русифікації.

Чи не має рації редакція мюнхенського „Шляху Перемоги”, ствердивши після цього, що зміст „Сучасности” унапрямує Микола Бажан? Той самий поет Бажан, який, будиши в 1946 році совєтським представником в ОН, вимагав у Лондоні примусової депортації до ССРСР всіх „бродячих собак”, чи пак українських емігрантів!

У листопадовому числі тієї ж „Сучасности” Ігор Костецький ширше розгортає свою „ідеологію”. В статті, присвяченій Пабльові Неруді, чилійському поетові-комуністові, кількарязовому гостеві Москви, відзначеному ленінською нагородою, він, „аналізуючи” християнство і комунізм на основі „діалектичного прозання”, ставить перед читачем дилему: або — або. Виходячи із засади, що є „погані” й „добрі” комуністи, І. Костецький пише:

„Комуністичне суспільство існує ледве півсторіччя. Його розвиток відкритий ще всім чотирьом вітрам. Зате християнське суспільство живе на світі вже майже дві тисячі років. Що зробив з ідеї Христа реальний, історичний християнин — так світський, як і духовний, — з його жадібністю, охотою воювати, гнобити слабшого, з його найнесправедливішими суспільними формами, неправдою в думанні й брехнею в повсякденному побуті, що він наробив, увійшовши у взаємнення з так званими нехристиянськими народами, в якому стані перебуває сьогодні його релігійне, духове, культурне, моральне життя, — усе відомо аж до розпачу. Що це суцільне зло ще й донині не призвело світ до самознищення, пояснюється тією самою причиною. Бо й християни також є не тільки погані, а є й добрі”.

Ця цитата, в якій мізерний, маленький чоловічок засуджує християнство, як суцільне зло, і признає першість „комуністичним „деалам”, комуністичному суспільству (хоч навіть большевицькі ідеологи не відважуються твердити, що вони вже збудували комуністичне суспільство), розкриває цілий ряд інших його „концепцій”, хитро замаскованих у довгій статті.

За приклад „доброго комуніста” подає Кос-

(Див. "Вісник" ч. 213, "Подвійна ретаблітація Чубаря"). Що більше, колишні члени УРДП прийшли до висновку, що ця організація, наскільки переточена просоветськими шашками, що оздоровити її ідеологічно та організаційно... справа безнадійна... Нашу революційну натру, — пишуть вони, — вожді УРДП використали хіба для мишодрпяліки... проти бандрівців..."

Не вдаючися в оцінку сучасного стану УРДП, бо це не належить до теми цієї статті, наведемо ще таке твердження групи колишніх її членів, що нав'язують до "еволюції" наших болютанних воєників: "Дуже поважний відсоток політичної еміграції відбувся революційні концепції "за потребою" і переключив свої надії і орієнтацію на... привиді поступового пероруження советських чортів у ліберально-демократичних "ангелів".

Ідеолог УРДП В. Бендер у своїй програмовій статті в новолуганьських "Українських Вістях" з квітня 1966 року писав: "Ми мусимо погодитися, що така якість як український радянський патріот так існує, і що ця якість ми не сміємо заперечувати... Чому б не переімпортувати (політичним емігрантам) якісь республіканські (советські) органи прямо звідси? Замість подарунку... Чому б, наприклад, ЦК УРДП не міг був зробити урочисті заяви, поздоровити земляка-героя, наголосити великий трудовий вклад українського народу в залуцсамо й Пабольо Нерудя не комуніст взагалі, а людина, яка була страшена, коли Еспаню... (в 1936 році — ред.) перетворили у дослідне поле для страхлиних військових експериментів, — подібно, як сьогодні чинено з Бетнамом".

Ось так еволюціонує наш болютанний воєник від "камор-бума" до приваєних зустрічей з бананами, до активного патіфізму, космополітизму і — апологіі комунізму в його "добрий", "родину", або тут — до задекларованих "продресистів", до Косача, з яким, до речі, свого часу і був він "нероздільною".

Уже не з літературних, а з чисто партійних кіт еміграції виништа в липні 1966 року пересторога групи колишніх членів УРДП проти тенденцій в тій організації та її сателітах, вивчаючи і освячувати поневолювачів, аглужників Москви — українських комуністів".

Що більше, колишні члени УРДП прийшли до висновку, що ця організація, наскільки переточена просоветськими шашками, що оздоровити її ідеологічно та організаційно... справа безнадійна... Нашу революційну натру, — пишуть вони, — вожді УРДП використали хіба для мишодрпяліки... проти бандрівців..."

Не вдаючися в оцінку сучасного стану УРДП, бо це не належить до теми цієї статті, наведемо ще таке твердження групи колишніх її членів, що нав'язують до "еволюції" наших болютанних воєників: "Дуже поважний відсоток політичної еміграції відбувся революційні концепції "за потребою" і переключив свої надії і орієнтацію на... привиді поступового пероруження советських чортів у ліберально-демократичних "ангелів".

тепкий Нерудя, який приєднався до "новолуганьської комунізму, "не з якихось долгатицьких міркувань, а переконання", і також Іван Драча, "прекрасної людини і громадянина, зростого повнотою на комуністичному ґрунті і з комуністичної віри. Його вірш на прославу КІРС, — пише він, — щирий і щира була його віповідь Богданові Кравцю".

Яким побитом, яким "діалектичним прозанням" переувічився Костецький в усіх цих високих ченотах Неруди і Драча, зокрема в цій році цього останнього? Чи не походить ці беззастережні ствердження від того ж самого Бананових посланців у принахлічних зустрічах? Що до Драча, як члена советської делегації в ОН, то просто дивує його, еффімічно кажучи про невідомі широкому загальному таємні приватні зустрічі. Фітаре тут, Фітаре там! І всюди "зворушливо-щирий комуніст".

Наче читачи советську пресу, натрапляємо в статті Костецького на ось такий, наприклад, пасус, нав'язаний знову ж таки до Драча: "Так само й Пабольо Нерудя не комуніст взагалі, а людина, яка була страшена, коли Еспаню... (в 1936 році — ред.) перетворили у дослідне поле для страхлиних військових експериментів, — подібно, як сьогодні чинено з Бетнамом".

Ось так еволюціонує наш болютанний воєник від "камор-бума" до приваєних зустрічей з бананами, до активного патіфізму, космополітизму і — апологіі комунізму в його "добрий", "родину", або тут — до задекларованих "продресистів", до Косача, з яким, до речі, свого часу і був він "нероздільною".

Уже не з літературних, а з чисто партійних кіт еміграції виништа в липні 1966 року пересторога групи колишніх членів УРДП проти тенденцій в тій організації та її сателітах, вивчаючи і освячувати поневолювачів, аглужників Москви — українських комуністів".



комуністів грізнішого і ненависнішого ворога як вчення націоналізму”.

Це все, сказати б, периферії нашого політичного життя. Але особливо рясно мерехтять болотяні вогники на шпальтах чикагського „Українського Життя”, торонтського „Вільного Слова” і деяких інших „понадпартійних” органів. Там вони рояться і гуртуються у ще не оформлені деструктивні групи поборювачів націоналізму під спільною вивіскою „демократів”. Це вони затруїли атмосферу на IX конгресі американських українців, це вони каламутять церковне та громадське життя — і все в ім’я „демократії”. Усіх, хто не з ними, називають вони „бандерівцями” або „бандерівськими поплентачами”, свідомо чи несвідомо наслідуючи тактику советських пропагандистів. І це вони, тиснувши на нашу інтелігенцію, називають усіх, хто не з ними, „примітивами”, „селепками”, „визвольофронтівцями”.

„Еволюція” і духовна капітуляція, як прояв цієї заразливої недуги, характеристичні не тільки для цієї групи української еміграції, — ось і в ньюйоркському „Новому Руському Слові”, „овіянний християнським всепрощенням”, московський чільний журналіст М. Коряков закликав білоемігрантів і москалів-комуністів простягнути взаємно руки, „забути домашній старий спір, поділ на червоних і білих”. Чи не на ту саму лінію виходить лист-послання Й. Гірняка до Вірського, в якому Й. Гірняк, „забувши” про всі розходження і лайку на адресу еміграції, звернувся (із закликом чи просьбою — ред.) до визначних українських письменників, отже, передусім Бажана і Тичини, охороняти і берегти українські культурні цінності... (П. Голубенко, „Нові Дні”, ч. 202).

Чи не по цій лінії підсувається читачам нашої преси концепція, що, мовляв, уся боротьба нашої молоді в Україні точиться не проти режиму, не за національне та соціальне визволення, а за „виправлення помилок”, допущених за „культу особи”, за те, щоб советські урядові чинники шанували й реалізували засади советської конституції? Таким чином і Драча з Павличком можна було б беззастережно

прийняти як почесних членів до об’єднання письменників „Слово”.

Цей коротенький огляд нашого політичного життя можна було б закінчити цитатою з провокаційної брошури „Сповідь”, з серії тих брошурок, що їх „Товариство культурних зв’язків”, філія КГБ, розсилає задарма на адреси українських емігрантів: „Як грім серед ясного неба була для нас звістка: земляки на гастролях. До Мюнхену завітали радянські артисти. Український державний народний хор під керівництвом Григорія Верьовки. Це, мабуть, була остання краплина переповненої чаші недовір’я до зверхників, які свідомо паплюжили правду життя на Радянській Україні... А перед очима усмішки моєї любові України, шелест поля в піснях, казка матері в музиці, щаслива доля в танку...” Це все ніби слова „прозрілого бандерівця”.

Ось так співає советська сирена захриплим від матюків голосом. І так припечатує кагебіст своєю червоною печаткою облудну проповідь наших „реалітетників”, наших „еволюціонерів” і псевдодемократів.

„Цвіте” наш еміграційний ставок. Тут і там схоплюються на ньому отруйні бульбашки, мерехтять блудні вогники поміж жабуринням...

ВЖЕ ВИЙШЛО З ДРУКУ ЧЕРГОВЕ ЧИСЛО  
„ГОЛОСУ ПРАВОСЛАВНОГО БРАТСТВА”

З ТАКИМ ЗМІСТОМ:

Архiep. Геннадій — Архипастирське Різдвяне Послання; А. Вартовий — Різдвяні Свята — Свята Надії; Архiep. Геннадій — Боговстановлена Ієрархія в Церкві і шляхи її здійснення (катехизична бесіда); Свящ. о. В. Шатківський — Людство в шуканні дорогоцінної перлини; М. Трихрест — Релігійне життя; Р. Завадович — Боже і людське (кілька думок про творчість І. Франка); О. Бабій — Український філософ Г. Сковорода; М. Трихрест — „Табу” — „Політика” співіснування з ворогом у Божому Храмі; Р. М-цький — Політика Москви на „культурному фронті”; Д. Куликовський — „Якою мірою мірятимете, — такою ж відміряють і вам”; Д. Беринда — Нема...

Передплату (2 долари на рік) посилати на адресу:

Ukrainian Holy Trinity Orthodox Church  
1908-10 North Humboldt Blvd., Chicago 60647, Ill.

СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕС-ФОНД ВІСНИКА!

*М. Чировський*

## ПРО ОДНО ЗВЕРНЕННЯ І ОДИН КОМУНІКАТ

У двох або трьох тижневиках тут, в ЗДА, і в Канаді з'явилися звернення до української громади і комунікат новонародженого антагоніста Українського Конгресового Комітету Америки, так званого Комітету Громадської Єдності, який перебрав на себе місію оборонця правопорядку і демократії серед української спільноти, нібито загрожених „незалежністю і монопартиїністю” Організацій Визвольного Фронту.

КГЄ — організація самозванча і розбивачка, що має своєю ціллю не об'єднання, а роз'єднання національного, державницько-самостійницького фронту української громади в ЗДА, і тому більшість українських часописів у діяспорі згадали звернення і комунікату не опублікувала.

Така розумна і патріотична реакція дуже не сподобалася гуртові людей з-під стягу КГЄ, і вони своє невдоволення виразили такими словами: „Відповідно до політичного наставлення та своїх репортерських спроможностей, українська еміграційна преса поінформувала... про перебіг ІХ конгресу”. На думку цих людей із КГЄ основним спричинником кризи в УККА є Організація Визвольного Фронту.

Тут хочеться зробити декілька суттєвих зауваг, щоб було ясно, хто куди прямує.

Розходження поміж нібито правницею УККА, яка, мовляв, перебуває під диктатом бандерівців, і лівницею, що її ведуть за собою „реалітетники” демоліберального і співіснувального напрямку, постає і ширшає із посиленням культурно-обмінного наступу на українську спільноту.

Відомо, що УККА в ЗДА і КУК у Канаді свого часу зайняли відмінні становища щодо культурно-обмінного з УССР: УККА його відкидав, а КУК схвалював. Організація Визвольного Фронту якнайгостріше виступили проти будови будь-яких „мостів дружби” з маріонетковим урядом УССР, по суті провінційною агентурою Москви.

Навесні 1966 року, коли КУК відбував свою конвенцію, Ліга Визволення України заради збереження єдності фронту українців Канади пішла на деякий компроміс з більшістю КУК'у,

заступаючи безкомпромісово свій принцип заперечення контактів з висланцями Москви.

Одначе, реалітетники з ЗДА та їхні однодумці в ім'я „об'єднання” і „демократії” зааранжували фарсу із створенням Комітету Громадської Єдності, щоб послабити найвище і єдине представництво українців у ЗДА — Український Конгресовий Комітет. Так виглядає „незалежницька і монопартиїна” акція Організацій Визвольного Фронту в Канаді і „демократична” акція „захисників правопорядку” в ЗДА.

Мимоволі насувається на думку: чи варто взагалі цікавитися цим КГЄ і в дискусіях з ним витратити дорогу енергію, яку можна куди корисніше зужити для української справи? Такі виступи псевдодемократів, як оце звернення і комунікат КГЄ, не є нічим новим. Подібне бувало й перед цим. І завжди мала горстка людей пробувала ловити рибку в каламутній воді власного спантеличення, злісно критикувала тих, які наполегливо працювали на народній ниві і... згодом засипляла сном блаженного. Із Комітетом Громадської Єдності напевно буде так само.

Біда тільки в тому, що більшість осіб, які гуртуються в КГЄ і поза ним, ідуть несвідомо на повідку у ворога, що затіяв культобмін і всякого роду контакти для знищення антибольшевицьких еміграцій. Щождо кочубеїв, носів, іскр, то вони завжди були в нас і в чужих. І з ними дискутувати зайва річ. Нам ідеться тільки про висвітлення справи, а люди доброї віри хай роблять свої власні висновки.

Не підлягає сумніву, що УККА має свої недоліки. Алеж, відома річ, немає такої громадської установи, що була б ідеальною.

Деякі реформи УККА здавалися б з теоретичного боку побажаними, як, наприклад, зміна ролі в ньому братських союзів, але з практичного боку це не принесло б користі, бо чисто політично-партиїна структура УККА внаслідок відосередніх впливів і ворожої диверсії могла б цю організацію легко розвалити. Про це й свідчить минувшина УККА в його первопочатках.

І нарешті в згаданих зверненні і комунікаті таврується головно вифантазувані недоліки і промовчується суть, а саме, що ідейна площина УККА людям з КГЄ недовподобі. Вони бажали б його звести на коекзистенційні рейки на втіху тим, хто Україну вважає за Пенсильвенію, Арізону чи Тексас Росії.

Нещирість панів з КГЄ виявилася передусім в тому, що особи з тих груп, які його створили, голосували на конвенції УККА за самостійницькі резолюції, не маючи відваги публічно проти них виступити. Тепер вони ті резолюції намагаються розсадити з-поза плоту.

Переходячи точку по точці звернення, бачимо безпідставність його закидів у відношенні до УККА.

Мовляв, у Конгресовому Комітеті панує політична однокісність. Яка однокісність? Організацій Визвольного Фронту? Це ж свідомо голошена неправда, бо переважній більшості членів Екзекутиви і Політичної Ради годі закинути навіть будь-яке узалежнення від Організацій Визвольного Фронту. В партійній різнокольоровості цих органів УККА добачуємо деякі відтіні виразно ворожі позиціям Організацій Визвольного Фронту.

Однокісність УККА хіба тільки в тому, що його більшість твердо стоїть на національно-державницьких засадах і не хоче дати звести себе меншістю на ідейне безгрунтя. Люди з КГЄ все це напевно дуже добре знають, і тільки з вузькотенденційних міркувань промовчують.

Партійна однокісність УККА, мовляв, ще й у тому, що він не співпрацює з Державним Центром УНРади, а підтримує голову АВН, Ярослава Стецька. Знов же таки закид цей безпідставний. Конгресовий Комітет завжди дуже лояльно ставився до Національної Ради. Відносини дещо прохололи кілька років тому, коли Державний Центр зайняв був невиразну позицію до т. зв. непередрішенства, — концепції, яка нехтує визвольними змаганнями 1917-21 років, діяльністю УВО-ОУН, Актом 30-го червня 1941 року і героїчною боротьбою УПА в ім'я суверенності України.

На ділі, Комітет Громадської Єдності хоче не співпраці УККА з ДЦ УНРади, а повного підпорядкування його диктатові Державного Центру, паритетна побудова якого є наскрізь не-

справедливою, даючи однакою правну силу і малим, майже фіктивним політичним групкам, і великим політичним середовищам. До того ж диктат Державного Центру УНРади над УККА суперечив би конституційному праву ЗДА, бо жадна американська організація не може залежати від чужинних центрів, якщо не хоче потрапити на окремий список Департаменту справедливості як агенція сумнівної лояльності до Уряду і Конституції ЗДА.

А поїздки проф. Лева Добрянського на Далекий Схід разом із головою АВН Ярославом Стецьком тільки заaktuалізували і спочуляризували українську справу. Гроші УККА на ці поїздки не видавав і на той час праця його не припинялась, але при тому вложено ще одну цеглину в будову антикомуністичного бльоку націй. Напевно, всі українці не то не очорнювали б, а з радістю повітали Миколу Левицького чи когось іншого з УНРади, якби вони спромоглися на таку широку, блискучо вивершену акцію.

А може однокісність УККА виявилася в тому, що на IX Конвенції ухвалено вислати телеграму з привітом Ярославі Стецькові? Ну, а чому ж ніхто з групи УНРади не запропонував телеграфувати Миколі Левицькому? Цю пропозицію напевно прийняли б. Наші демоліберали це знають, але подають у цій справі наскрізь фальшиву інтерпретацію.

Панове з КГЄ твердять, що УККА пов'язав себе з американськими правими колами, і тому українська політика „недописує”. Це явний абсурд. Можна начислити понад тузін дуже впливових членів Екзекутиви і Політичної Ради, що цілковито пов'язані з Демократичною партією, яку — слушно або неслучно — вважається лівішою, як Республіканська партія. І що можуть сказати наші демоліберали, аналізуючи висліди останніх виборів у ЗДА? Вони недвозначно вказують на гострий зворот американської політики у консервативно-правому напрямкові.

При тому люди з КГЄ мусять знати, що хвилева непопулярність української справи на міжнародньому політичному ринку узалежнена від гльобальної політики, в розгрі поміж Вашингтоном, Москвою і Пейпінгом, і що проф. Лев Добрянський з його республіканськими переконаннями тут ні при чому. Але в своїй „ми-

ролюбній" і „об'єднувальній" акції КГЄ не може собі відмовити приємності робити з проф. Лева Добрянського жертвенного козла.

У зверненні і в комунікаті КГЄ сказано, що Організації Визвольного Фронту виключили з УККА не милі собі організації. І це неправда. Поперше, відома реалітетна група сама відмовилась брати участь в конвенції, і тим самим відсунула себе від виконавчих та контрольних органів УККА. Подруге, не Організації Визвольного Фронту, а таки „опозиція" поставила справу руба із виключенням представника Спілки Визволення України з правлячого органу УККА, всіма силами пропихаючи ліві угруповання. І коли заради збалансування справи полагоджено її компромісово, КГЄ зчиняє крик про „дискримінаційне" виєлімінування.

КГЄ у своєму зверненні вертається до справи зміни статуту. Мовляв, зроблено це незаконно. І це також неправда. Бо в самому статуті не передбачено жадних часових чи технічних формальностей у випадку його зміни чи доповнення. І цю суттєву істину піднесено на конвенції, і читано делегатам відповідні його точки. Але КГЄ цього мало: усе, що незгідне з його бажанням, неправильно, нестатутове.

Особи з КГЄ мають рацію, кажучи, що „Український Конгресовий Комітет Америки є спільним добром усіх американських українців". Правильно. І тому тій маленькій групі людей не вільно монополізувати УККА і зводити його на коєкзистенційно-реалітетні мавніці.

Грубою неправдою є, що УККА пов'язався з колами, противними створенню Українського Католицького Патріярхату. Неправдою є, що УККА відсуває набік представників централь-

**ВИРІВНЮЙТЕ**

**ЗАБОРГОВАНІСТЬ**

**ЗА „ВІСНИК"**

**І В И Д А Н Н Я О О Ч С У !**

них і східних областей України. Неправдою є, що на ІХ конвенції УККА знехтувано принцип домовлення між політичними та громадськими організаціями. Неправдою є, що УККА не зумів включити до праці ширших кадрів інтелектуалів і професійної інтелігенції.

Український Конгресовий Комітет своїми резолюціями підтвердив своє позитивне наставлення до справи створення Патріярхатів українських Церков.

У склад органів УККА, як центральних, так і місцевих, входить багато представників центральних і східних областей.

Також Номінаційна комісія ІХ конвенції УККА засідала багато годин, укладаючи саме на принципі домовлення і компромісу склад нової Управи УККА, а люди з „Комітету Єдності" взяли все те домовлення валити.

Тісна співпраця УККА з Науковим Товариством ім. Шевченка, існування Шкільної Ради при УККА і участь в ньому професійних організацій лікарів, інженерів, професорів доказує безпідставність і цього останнього закиду.

Управа КГЄ в своєму комунікаті твердить, що не береться творити другої централі, але домагається, щоб УККА говорив з нею як рівний з рівним. Голова КГЄ відмовився говорити з Екзекутивою УККА як представник організації, яка зреклася участі в його органах, але хоче повного визнання КГЄ як новотвору ліво-зорієнтованої опозиції. В міжчасі поодинокі члени КГЄ роз'їздять по українських осередках у ЗДА і з фанатичною впертістю, правдою і неправдою, намагаються руйнувати авторитет УККА як єдиного представника нашої спільноти в цій країні.

У комунікаті КГЄ його управа заявляє, що буде працювати в ім'я оздоровлення політичного і громадського життя, респектуючи толерантність і етичність у взаєминах між різними секторами нашої громади. Чи можна цьому повірити, бачачи несправедливість і нещирість у згаданих зверненні і комунікаті.

**ПРИЙМАЄМО ЗАМОВЛЕННЯ НА КНИЖКИ НАШИХ ІСТОРИКІВ :**

**ПРОФ. О. ОГЛОБЛИНА і ПРОФ. М. ЧУБАТОГО.**

Леонід Полтава

**УСЕСВІТНІ ГОРОБЦІ**  
(МОНОЛОГ ДВОЛИКОГО ЯНУСА)

„На початку і в кінці  
Ми — всесвітні горобці,  
Ми — всесвітні скакуни,  
Міжнародні плясуни!  
Ми — усіх синів сини,  
Аж до... аж до сатани!

Як і лічить всіх сином —  
Всі оркестри грають нам,  
Крім своїх: світ один,  
Тож немає батьківщин!

Годі вже й порохувати,  
Як ми вмієм танцювати:  
Під татарську нагайку,  
Під турецький барабан,  
Під московську балабайку,  
Під німецький той орган —  
Під бандуру? — що ви? Зроду!  
Краще з мосту та й у воду!  
Ми під гонг, бурум і джаз! —  
Цілий світ вітає нас!  
Може пити кожен з нас  
Кока-колу, шнапс і квас!..

Сер, майн гер, таваріц, брате,  
Нум хутчіше танцювати,  
Бо ж пече (ес-ес, да-да!)  
Світова скворода!  
Нас за танці будуть, брате,  
Горобцями називати,  
Будуть в ротик пловати,  
Будуть газом частувати,  
Бож пече (ес-ес, да-да!)  
Світова скворода!

Але ми у всі кінці,  
Усесвітні горобці!  
Ми в куці і ми в Анг'олу,  
Ми у щі і в кока-колу,  
Ми — самі в собі причина,  
Всюди ж наша „батьківщина”,  
Бож пече (ес-ес, да-да!)  
Світова скворода!

Ми за Кафку станем дружно,  
За компютер — харалужно,  
За спонсорів — бунчужно,  
А за себе — це ж не нужно,  
Адже ми — у всі кінці,  
Ми — всесвітні горобці,  
Правовірні скакуни,  
Ліво-праві плясуни!

Батьківщина?! — диво! міт!  
Батьківщина — всенський світ!

Облітаєм всі країни,  
Крім, звичайно, України  
(Ми й Америку покинемо,  
Бож немає батьківщини!),  
А китасць чи грузин?  
Ми не знаєм тих країн,  
Бож пече (ес-ес, да-да!)  
Світова скворода!

Нам відомо про-про-про...  
Крім, звичайно, про Дніпро,  
Та й для чого? Є в ООН  
Рідний нам хамелеон!  
А вобщє, а взагалі —  
Всі ми рівні на землі,  
Всі оркестри грають нам —  
Міжнароднім скакунам!

Так танцюймо ж вище, брате!  
Хай здиха колгоспна Мати,  
Западеться рідна хата,  
Хай зненавидить брат брата,  
Щоб усі рівнялись нам —  
Міжнароднім плясунам!  
Бож пече (ес-ес, да-да!)  
Світова скворода!

„Український рідний брат?” —  
Він белькоче щось невлад,  
Тягне всенський світ назад  
До понять „вітчизна”, „лад”!..  
Ну, а ми ж куди, оці  
Міжнародні горобці?

Нум же, усесвітній брате,  
Ще жвавніше витинати!  
Нас за танці будуть, брате,  
Горобцями величати,  
Будуть, будуть нас стрічати  
Колонійні дипломати,  
Кав'раами годувати,  
Цян-кальсєм частувати,  
А кого дістануть, брате —  
І в сибірі засилати!..

Слава ж! Вічна слава нам,  
Міжнароднім скакунам!  
Чистокровним скакунцям! —  
Усесвітнім Горобцям!”

Вашінгтон

~~~~~  
ВИКРИТА ВРЕХНЯ — ТАКИЙ ЖЕ ВАЖЛИВИЙ НА-  
БУТОК ДЛЯ ЛЮДСТВА, ЯК І ЯСНО ВИСЛОВЛЕНА  
ПРАВДА.

Карлейл



Лев Шанковський

## КОЗАКИ ТА КОЗАЦЬКА ПРОБЛЕМА

У своєму циклоstileвому памфлеті п. н. „Нариси з історії українських визвольних змагань 1917-1922 рр.” (част. I, ст. 84) п. Р. Млиновецький зарахував мене між тих численних живих і неживих українців, що їх він вважає більше чи менше слушно за „ворогів народу”. Мене п. Млиновецький зарахував у цю категорію за мої погляди на проблему козаків (донських, кубанських, терських та ін.), про яких довелося мені часами писати в своїх працях в англійській та українській мовах. На жаль, характеризуючи мої погляди на козацьку проблему, п. Р. Млиновецький цілком перекутив не тільки їх, але й моє родове прізвище. Поскілки читачі його памфлету можуть не знати моїх справжніх поглядів і можуть перекучення п. Р. Млиновецького прийняти за добру монету, я хочу їх вяснити, щоб не ширилося баламутство. Очевидно, характеристика моєї особи п. Млиновецьким мене не цікавить, і він може мене вважати „знавцем” у лапках або й без них, як хоче.

Отож, у своїх працях про козацьку проблему в англійській та українській мовах я зовсім не ширив „вигадки” про існування „козачої нації”, як це мені вмовляє п. Р. Млиновецький, і взагалі на цю тему я своїх поглядів не висловлював. В англійських працях, у книжці „Національні проблеми ССРСР” (Едінбург, 1953), у розвідці „Наслідки советської національної політики” („Пролог”, чч. 1-2, 1961, ст. 27-87), я тільки висловив переконання, що козаків не слід уважати за росіян чи пак за москвинів. У книжці „Національні проблеми” я подав статистику козаків усіх козацьких військ в колишній царській імперії (очевидно, з жінками і дітьми, тобто всіх, що належали до козацького „слова”) і їхнім числом поменшив кількість москвинів в імперії. Про кубанських козаків написав, що вони поділяються на чорноморських козаків і на козаків „лінійців”. Чорноморські козаки є прямими нащадками запоріжців і говорять українською мовою, а „лінійці” є переміщеними донськими козаками, але не бракує серед них, як і серед терців, українських елемен-

тів, тобто українських козаків, що були переведені на „лінію” чи на Терек.

Далі я інформував згідно з правдою, що серед козаків, зокрема на еміграції, існує сильний самостійницький рух, який змагає до створення з козацьких земель самостійної козацької держави, яку ці козацькі самостійники називають „Козакією”. Коли цей рух, під сучасну пору, не являє значної сили, то це є наслідок т. зв. Лієнцької трагедії 1945 року, тобто насильної видачі британцями старшин і бійців XV козацького корпусу та інших козацьких формацій на боці німецької армії советським людоловам. Видано козацьких генералів, старшин і бійців з родинами (жінками, дітьми) на чолі з ген. П. Н. Красновим, колишнім отаманом самостійного Дону в 1918 році, в наші дні найбільш авторитетної фігури в козацькому визвольному русі, морального провідника козацьких визвольних змагань. Як козацький емігрант з 1920 року, він насильній видачі згідно з договором в Ялті не підлягав. Його разом з іншими козацькими генералами засуджено до смертної кари в Москві і повішено. Для інформації п. Р. Млиновецького подаю відповідь, яку він подав Гімmlерові, коли останній намагався підпорядкувати козацькі частини німецької армії ген. Власову в 1944 році: „На протязі історії козаки доволі довго служили Москві. Тепер вони бажають служити тільки своїй визвольній справі”. Ця відповідь стверджена документарно.

До речі, про існування чи неіснування „козацької нації” я не мав змоги висловлюватися, і не вважав це за потрібне. У широкому світі є ще багато „знавців”, які заперечують існування української нації і вважають українців за якихось „російських” баварців чи саксонців. Може собі теж хтось уважати донських козаків чи кубанських „лінійців” за москвинів, і я гадаю, що до породи цих „знавців” належить також п. Р. Млиновецький. Мій особистий погляд такий, що „козацька нація” була б, без сумніву, створилася, якби були втрималися козацька держава, що постали в 1917-1918 роках.

У найближчому сусідстві України постали та-

кі козацькі держави: Всевелике Військо Донське (5.V 1918). Кубанська Народня Республіка (16.II 1918). Терське Козаче Військо. Держави ці управлялись згідно зі схваленими основними законами (конституціями), і варто підкреслити, що, на відміну від України, козачі парламенти (Донський Великий Круг, Кубанська Рада, Терський Військовий Круг) діяли впродовж всієї війни 1918-1920 рр. Виконну владу очолювали в козацьких державах Військові Отамани й парламентарні уряди. Дон мав свою власну армію під Донським командуванням, а Кубань боролася за виділення кубанських козачих частин в окрему Кубанську армію цілий час свого існування.

Союзний договір з „Командуванням збройних сил Півдня Росії” на чолі з ген. Корніловим, а після його загибелі — з ген. Денікіним, накиннули козацьким державам британські інтервенти, що і, як французькі інтервенти на Україні, ставили на відбудову єдиної й неділимої московської імперії, і пробували навіть Грузію підпорядкувати ген. Денікінові.

Козацькі держави вели свою закордонну політику і, наприклад, до Парижу була вислана кубанська делегація на чолі з о. Кулабуховим („лінійцем”). Цього козачого священика повісили денікінці в Катеринославі „за зміну родіне” в часі розгулу денікінщини на Кубані, коли вони збиралися до розгону Кубанської Ради. Убивство о. Кулабухова, кубанського державного діяча денікінцями, стало причиною, що козачі частини почали покидати фронт і йти походом на батьківщину робити „порядок”.

Оскільки в „збройних силах Півдня Росії” козацькі частини творили 80% збройних ефектів, то й не можна дивуватися, що їхній відхід спричинив повну катастрофу денікінського фронту. У цій ситуації козаки пробували рятувати положення, створюючи Верховний Круг Дону, Кубані та Тереку і проголошуючи федерацію козацьких держав (5.I 1920), але від наслідків „спонзорованої” британськими інтервентами денікіяди і повної перемоги большевиків годі вже було врятувати козацькі держави.

Важко тепер сказати, що сталося б з козацькими державами, якби не було цієї катастрофи. Здається, не є позбавленою рації думка, що, в умовах існування сильної української держа-

ви, Дон і Кубань були б об'єдналися з нею на тих чи інших засадах. Для федеративного об'єднання з Україною існували навіть відповідні ухвали Донського Кругу чи теж Кубанської Ради (23.II 1918). Але цієї сильної української держави не було, а зате був ген. Денікін із своєю „Добрармією” і були його британські покровителі. Під пресією британських інтервентів козацькі держави вели політику, яка здавалася їм найбільш реальною на даний момент, і це була політика підпорядкування всіх контрверсійних справ цілям перемоги над большевизмом, що й як для України був ворогом козацьких держав ч. 1.

До речі, не можна в цьому місці відмовитися від ствердження, що правильну політику у відношенні до козацьких держав мав тільки зненавджений п. Р. Млиновецьким гетьман Скоропадський із своїм міністром закордонних справ — Дмитром Дорошенком. Директорія УНР не мала ніякої козацької політики і ніякої дійової політики на відтинку козацьких держав не вела, мабуть, тому, що погляди українських політичних діячів цього часу, на жаль, покривалися з поглядами п. Р. Млиновецького, що, по суті, ніякої окремої козацької проблеми нема, а існує тільки більше чи менше „українська Кубань”, а все, що поза нею, це тільки козацьке „сословіє”, що вірою й правдою слухить матушці-Москві.

І так, на думку п. Р. Млиновецького, козаки „жили розкиданими острівцями на просторах, що тяглися аж до Тихого океану і... не мали нічого спільного, крім наданого їм за царату адміністраційно-військового устрою, з нашими українськими кубанськими козаками”. У цьому твердженні є виразна „вода на московський млин”, бо, насамперед, п. Р. Млиновецький віддає всіх козаків, за винятком „українських кубанських козаків”, на поталу Москві.

Далі, п. Р. Млиновецький вважає всіх козаків за „адміністраційно-військове сословіє”, що існувало з ласки московських царів. Не потребує хіба пояснювати, що цей спрощений і невірний погляд протриває всьому, що про себе кажуть козацькі самостійники, про яких, як це свідчить завзята боротьба проф. Чеботарьова з Принстону проти концепції „Козакії”, московські неділимці серйозно гадають, що цих козацьких самостійників вигадали „трекляту-

щі" українці, а зокрема зненавиджений ними „галичанин" — проф Л. Добрянський. Це він, кажуть вони, всю цю „козакійську націю" вигадав і прикрасив нею проклямацію Тижня Поневолених Націй.

Отже, в своїх твердженнях п. Р. Млиновецький цілком солідаризується з твердженнями проф. Чеботарьова з Принстону. І справді, коли переглянути пропагандивні еляборати проф. Чеботарьова з Принстону в англійській мові, то зразу впадає у вічі, що їхня аргументація покривається з аргументацією п. Р. Млиновецького. Бо дійсно, московські неділимці всіх часів, байдуже чи білі московські царі чи червоні московські комісари, розглядали козаків тільки як „сословіє", що повинно служити московським імперіяльним інтересам.

Таким чином джерело поглядів п. Млиновецького на козацьку проблему цілком виразне: воно впливає з московських імперських поглядів на козацьку проблему. Одночасна нехить п. Млиновецького до козаків, відмінних від „українських кубанських козаків", пояснюється російсько-соціалістичною відразою до козаків, як до тих, що доволі часто сікли спину різних соціалістичних „революціонерів" своїми нагайками. Але в цьому ділі відзначилися теж „українські кубанські козаки" не менше від усіх інших козаків. Причиною цьому був факт, що „потомствениі" вільні хлібороби-козаки не мали найменшого зрозуміння для ідей „пролетарської революції" Маркса та до різних носіїв цієї ідеї. Оця відраза козаків до „соціалізму" була відома в широкому світі, і я гадаю, що вона якимсь чином має відношення до Лієнцької трагедії. Козаків видано на розправу цим „справжнім соціалістам" з Москви, і на цю задачу якоюсь мірою мусіли мати свій вплив ті інтернаціональні кола, що ще й сьогодні в т. зв. вільному світі поклоняються бородатому пророкові Марксові.

У цьому нас інтересує, однак, не так походження поглядів п. Р. Млиновецького, як значно більше факт, чи ці погляди відповідають дійсності. Вже розгляд першого з „острівців", що на ньому сиділо одне з козачих „сословіїв", показує, що погляди п. Р. Млиновецького, як теж ідентичні з ними погляди московських великодержавних шовіністів чи соціалістів, ма-

ють основи не в фактах, але тільки в упередженнях, що, як відомо, виникають завжди з повної або частинної ігнорації.

Беремо до розсліду факти про сусіднє з Україною донське козацтво, що живе на „острівці", який займає 164.000 кв. км. і нараховувало (1917) 3,5 міль населення, і що не є адміністративно-військовим московським „сословієм", яким його хочуть бачити проф. Чеботарьов і Р. Млиновецький. Донські козаки — це нащадки осілого над „Тихим" Доном слов'янського хліборобського населення, що належало до Хозарської держави, а після її знищення походами князя Святослава Завойовника — до Тмутороканського князівства, що входило в склад Київської держави. Автохтонне слов'янське населення на Тихому Дону збільшилося значно на рахунок новгородських утікачів, що втікали на Дон масово після кривавого знищення Новгородської республіки московськими царями в XV та XVI століттях.

Як відомо, населення „Великого Господина Новгорода" — ганзейської республіки над Балтійським морем, творили новгородські словіни, які ніякими москвинами не були. Від цих новгородських утікачів прийняли донські козаки свою мову, яка, особливо в пісні, відзначається великою кількістю архаїзмів, що робить ці пісні подібними до старовинних балад. А втім, і в усній мові донські козаки вживають цієї архаїчної мови, зокрема донські козаки, що живуть над верхнім Доном і його допливами — р. Холром та Медведицею. Донський поет, П. Поляков, що живе в Німеччині, дуже вміло застосовує цю мову в своїх поетичних творах.

Крім новгородських емігрантів, чимало „переміщених осіб" прибуло на Дон з України. Поскільки в цей час українців загально називали „черкасами", ця назва залишила тривкий слід на Дону. Столиця Донського козацтва називається Новочеркаськом, що виріс поруч Старочеркаська, який був столицею Донського козацтва в XVI-XVIII століттях. Одним із більше відомих донських отаманів у цей час був Дмитро Черкашенин, прізвище якого свідчить про його українське походження. До речі, про переміщення новгородських та українських утікачів на Дону свідчить найкраще факт, що обидва провідники найбільших козацьких пов-

стань проти Москви, Стенька Разін (1626-1671) і Омелько Пугач (1726-1775), були походженням з одної донської станиці. Степан Тимофійович Разін був унуком новгородського втікача, а Омелько Пугач, відомий у російській історії як „Пугачов”, був українцем.

Очевидно, твердження п. Млиновецького про те, що їхній адміністраційно-військовий устрій надав козакам московський царат, є глибоко помилкове. Основи свого військового устрою виробили собі козаки самі, і, якщо йдеться про устрій донських козаків, то він був майже ідентичний з устроєм запорізьких козаків. Для вирішування своїх справ донські козаки ставали в коло („круг”), як і запорізькі козаки, і вибирали в ньому свою старшину: отамана, осаулів, хорунжого, писаря, суддів. А втім, усі „пости” в козацькій демократії були виборні — від отамана до кашовара, але це не перешкоджало, що на час „каденції” виборної старшини зобов'язувала козаків засада повного послуху у відношенні до неї. Старшина виконувала рішення козацької ради, яка могла кожночасно замінити старшин іншими, ще й покарати їх за погане виконання обов'язків.

Ні, не московський царат створив основи цього дійсно народнодемократичного ладу; вони сягали в далину віків і може якоюсь мірою відбивали давній устрій слов'янських племен. Світовим „демократіям” можна було б багато дещого повчитися від козаків, зокрема, наприклад, старовинного права донських козаків: „С Дону выдачи нет”, згідно з якою відхилялися жадання московських, польських чи турецьких властей про видачу втікачів на територію Дону. Ідентичні засади зобов'язували на Запоріжжі, а також на Гетьманщині, як довго вона не перебувала під московською контролею.

Опинившись на межах мохаммеданського світу, спільно відбиваючи наступи кримських татар, спільно виконуючи далекі морські походи на Каффу, Синоп чи Трапезунд у Турецькій імперії, донські й запорізькі козаки жили в постійній бойовій дружбі. На Запоріжжі існував постійно „Донський курінь”, в якому гуртувалися донські козаки, що в Запорізькій Січі проходили свій бойовий вишкіл. У визвольній війні під проводом гетьмана Богдана Хмельниць-

Василь Симоненко

\*\*

Там, у степу, схрестилися дороги,  
Немов у герці дикому мечі,  
І час неспинний, стиснувши остроги,  
Над ними чвалить врагці і вночі.

Мовчать над ними голубі хорали,  
У травах стежка свище, мов батіг.  
О, скільки доль навкі розрубали  
Мечі прадавніх схрещених доріг!

Ми ще йдемо. Ти щось мені говориш.  
Твоя краса цвіте в моїх очах.  
Але скажи: чи ти зі мною поруч  
Пройдеш безтрепетно по схрещених мечях?

кого брали участь, наприклад у бою під Зборовом, загони донських козаків під проводом своїх отаманів. До речі, залежність донських козаків від Москви була на цей час ілюзорною. Донські козаки вважали себе незалежними від Москви, в якій утримували своє постійне посольство, т. зв. „зимову станицю” Донського козацького війська. Власне в цій зимовій станиці, в Москві, отаманом був якийсь час батько Степана Разіна — Тимофій Разін, розумний, освічений козак. Після свого повороту на Дон Тимофій Разін складав звіт про донські справи в Москві. Саму Москву от. Тимофій Разін схарактеризував так: „В Москві церквей да много, но Бога нет”. Його сина Степана Разіна, провідника великого повстання донських козаків проти Москви в 1670-1671 рр., московська історіографія трактує, як горлоріза-розбійника, але насправді це був теж освічений, розумний козак, як і його батько. А хіба інакше Москва трактує боротьбу УПА, хіба не називає бандитами бійців і старшин УПА, підпільників ОУН? Це вже така перманентна метада московських білих і червоних бандитів, що вони „бандитами” обзивають всіх, що стають на боротьбу проти московського бандитизму.

(Закінчення буде)

Богдан Коринт

## ЧИ СПРАВДІ „ЖОВТА НЕБЕЗПЕКА”?

Читаючи в пресі про те, що біла раса загрожена „жовтою небезпекою”, пересічний читач сумнівається у правдивості такого твердження. Бож кожному ясно, що не червоний Китай із своєю недорозвиненою атомовою і панцерною зброєю може бути пострахом для Заходу. Справжню загрозу слід шукати деінде: у потужній мілітарній силі Советського Союзу, що стоїть у масивних зброєних перегонах з вільним світом, а передусім з Америкою.

Проте, справа „жовтої небезпеки” не затихає, і вираз тривоги з’являється на обличчях громадян західних держав, коли мова зводиться на цю тему. Може грає тут певну роль доголітність цієї справи? Бо ще за царату, ще за австро-угорського цісаря писалося й говорилося про „жовту загрозу”.

Почалося все з 1905 року, коли відносно мала Японія потрясла підвалинами царської Росії. Це було несподіванкою для політиків у цілому світі і нагнало переляк на Європу, яка у ті часи спиралася політично на так званій рівновазі сил: з однієї сторони Росія, з другої Велика Британія, а між ними європейські держави становили хитромудро сплетену рівновагу господарського і мілітарного характеру. Захитання цієї рівноваги грозило провалом усієї цієї штудерної концепції, і тому Захід з нехиттю дивився на революційні події в Росії.

В інтересі Заходу було залишити Росію в її „історичних” границях і тоді, і опісля, коли в ході революції почали творитися на основі самовизначення вільні держави поневолених Московою народів. Тому після проголошення 14 точок Вільсона про самовизначення народів Захід признав тільки ті держави, які здобули самостійність і поставили його перед доконаними фактами, як, наприклад, народи австро-угорської монархії, Польща тощо.

Те, що Японія 1905 року зуміла захитати світову рівновагу, глибоко занепокоїло тогочасних, насамперед англо-саксонських політиків. Чого доброго, думали вони, за рік чи два Японія може повторити свою акцію і довести до світового хаосу. Так зродилася „жовта небезпека”, яка зганяла сон з очей нашим батькам

і дідам нарівні з віщуваннями про кінець світу та модним тоді, теж під англійським впливом, спіритизмом.

Під час другої світової війни і після неї про „жовту небезпеку” не згадувано. Заговорили про неї в п’ятдесятих роках, коли почала тріщати комуністична спільнота. Прийшли корейська, французько-індокитайська війни, врешті підготовка до в’єтнамської і — атомові проби червоного Китаю. Китайська небезпека набрала реальних аргументів, хоч під економічним поглядом експансія Японії мала своє неабияке значення, а Советський Союз у своєму зброєнні випереджував Захід.

Так ми прийшли до сучасної ситуації. Перегони в зброєнні між Америкою і ССРСР, зокрема в атомовій ділянці, досягли своїх вершин і далі стали абсурдом з уваги на велетенські запаси цієї зброї в обох суперників. На перше місце висувається тепер уже не питання мілітарної потужности, а схильність до агресії. З появою Китаю як атомової потуги виходить на арену ще один претендент на опанування світу. Тож перед Заходом постає питання: хто і як зможе протиставитися тим намаганням? Логічно виходило б, що єдиним способом забезпечити майбутність було б для Заходу, зокрема для Америки, поширити свої впливи також на цілий світ. І так маємо нині три потуги, що, як комуністи, із засновків своєї ідеології або змушені умовами, прагнуть до єдиновладства на нашій планеті. Як же виглядає „жовта небезпека” у цих змінених умовах?

У своїй стратегії Москва досі вважала, що кожна велика війна скоріше чи пізніше має привести до атомової війни, яка кінець-кінцем знівечить усі пляни підбою. Риск поза „атомовим порогом” був і є завеликий, щоб іти на непевність. Тому в Кремлі створили стратегію малих воєн, в яких атомова зброя не знаходить свого застосування. Це так звані у московській термінології „визвольні війни” малих народів. Таку саму стратегію опрацювали в Пейпінгу. У взаємній конкуренції Китай пригадав Москві її підбій в Азії з-перед років і сотень років, що загострило конфлікт поміж обома потуга-



ми. Тому, що тепер змішана в Азії ще й Америка, в дальшому розвитку подій війна може поширитися на три світові потуги.

Атомово зброя Америки і Советського Союзу, як згадано вище, сягає крайніх меж. Кожна з цих потуг може блискавичними ударами знищити міста, промисловість, а то й цілі зони країни свого противника. Тепер появилася третя атомово потуга — Китай, і її можливості куди більші, як Британії та Франції.

Скорий темп розвитку ракетних атомових сил червоного Китаю викликав нову хвилю страху перед „жовтою небезпекою”. Справа в тому, що політику червоних китайських володарів ніяк не можна передбачити. З різних даних, що їх мають американці, секретар оборони МекНамара передбачає такий розвиток атомових сил Китаю:

— 1967 року Пейпінг матиме вже стільки сирівців, що зможе розпочати масову продукцію ракет і атомових бомб для підводної флотії і легунства.

— 1969 року він матиме вистрільні рампи для ракет середнього засягу і загрожуватиме ними азійським сусідам.

— До 1975 року він зможе збомбардувати великі міста Європи і Америки міжконтинентальними ракетами з атомовими бомбами.

Цей дійсний стан перекреслює стратегію Заходу і Советського Союзу, засновану на так званій „рівновазі страху”. Ситуація тим більше загрозлива, що ніхто не має ніякої певності відносно задумів Китаю. Одне відоме: в тій величезній країні проводиться прискіплена підготовка до війни. Вказують на це, зокрема, чистка в партії, бурхлива діяльність червоногвардійців, які не спляють перед масовим та індивідуальним терором, прискорена продукція клясичної і атомової зброї.

Припущення мілітарних експертів, що Китай може спровокувати світову атомову війну, спираються на безоглядності китайського комунізму і на обставинах геополітичного характеру. Положення тієї країни утруднює активну війну проти неї, а її величезні простори і розмірно мала кількість міст, на які оплачувалося б скинути атомові бомби, забезпечують населення проти великих втрат, отже проти хаосу. Доказом правильності таких міркувань може бути

перебіг війни комуністів проти національних військ і японців, описаний у книзі Мао Тсе Тунга про основи партизанської війни. Сотні мільйонів населення, індустріальна праця, розкладена на мільйони робітників, малі життєві вимоги китайців — усе це скріплює тезу, що атомово війна для Китаю не є небезпечною до такої міри, щоб загрожувала його існуванню.

На основі тверджень МекНамари можна сподіватися, що Пейпінг не зважиться спровокувати велику війну перед 1975 роком. Це — найпізніша дата, після якої „жовта небезпека” стане реальною загрозою для вільного світу, а можливо й для Советського Союзу.

І тут приходимо до засадничої проблеми, яка вже нині кидає свою похмуру тінь. Дотеперішнє питання суперечностей Заходу з Советським Союзом до певної міри втрачає свою актуальність. На його місці появляється непевне відношення трьох потуг, з яких кожна старається витворити таку ситуацію, в якій дві інші вмоталися б у війну. Це незвичайно важка справа для політиків, бо від їх зручності та від негайних реакцій залежить існування кожного з контрагентів світової політики.

Згідно з теорією китайських комуністів збройний конфлікт між Америкою і СССР неминучий. Це був би для Китаю найкращий вихід, щоб розтягнути свої впливи на цілий світ після вичерпання в атомовій війні сил обидвох світових держав. В їх аргументації велику роль відіграють 700 мільйонів китайців проти кругло 400 мільйонів населення ЗДА і Советського Союзу.

Рахуючись з цією теорією, Москва і старається покищо вести політику коєкзистенції з вільним світом, усувати з ним загострення. Це і є причиною, чому Китай таврує Москву як „зрадника” та „спільника американських імперіялістів”. І на Заході дехто вже думає, що зброєння проти Москви — це ставлення на фальшиву війну!

Отже, в інтересі Советського Союзу політика співпраці з Заходом, не явної і не надмірно активної, а такої, яка ліквідувала б найбільш гострі непорозуміння і давала підставу вірити у кращий майбутній розвиток взаємин. І також в інтересі Москви було б вманеврувати Америку у війну з Китаєм, для чого можна використати в'єтнамську війну. Москва могла б тоді

І. Боднарук

## ОПТИМІЗМ СТЕФАНИКОВИХ ТВОРІВ

(30-ліття з дня смерті)

У вступі до збірки „Земля”, що її видала „Громада” 1926 року у Львові, Д. Лукіянович пише: „На корону земського створіння, на гарну жінку, мило кождіської хвилі дивитися; дорогим жемчугом тим більше любуєшся, чим частіше споглядаєш на нього. І Стефаника нарис читаш з насолодою, скільки разів не простягнешся рука по його книжку. Це прикмета правдивої краси, яка не старіється, не навтьямиться, не навкучиться...”

Не диво, що дужий талант Василя Стефаника витворив уже цілу школу серед українських письменників, які взяли від нього манеру писати мініатюри. Але ніхто з них не дорівняв Стефаникові й навіть не зумів наслідувати його вдатно. Тепер галицький співець селянського горя належить навіть у підсоветській Україні до найпопулярніших українських письменників, і його твори появилися там уже кількома накладками.

Нашого Стефаника знає тепер світ. Його твори перекладено на польську, чеську, російську, німецьку та інші мови. В Ужгороді видано ма-

дярською мовою „Вибрані оповідання” В. Стефаника, куди увійшло 30 новель з автобіографією письменника. Серед поляків Стефаник став відомим передусім завдяки В. Морачевському, про якого сказав Стефаник у „Серці”: „Вацлав Морачевський — моя дорога в світ”. Морачевський перекладав дуже гарно оповідання Стефаника на польську мову і друкував їх у журналі „Жице”, що його редагував Пшибишевський. У тому ж журналі вмістив він довгу критичну статтю про новелі Стефаника, підкреслюючи його велику любов до людей землі та олімпійський спокій, з яким дивиться він на їхню трагедію. Переклади Морачевського знайшли високу оцінку в польському літературному світі.

Франко чи не перший звернув увагу на твори Стефаника й писав про них у „Літературно-Науковому Віснику” та в різних журналах, висловлюючись з великим ентузіазмом про Стефаникові твори.

Дехто з літературних критиків фальшиво інтерпретує творчість Стефаника, називаючи його

спокійно приглядатися взаємному винищуванню обох суперників, регулюючи їхні змагання допомогою одній або навіть обом сторонам. Аж до слушного часу, щоб використати сприятливу ситуацію для осягнення своєї основної мети — опанування всього світу.

В інтересі Америки було б довести до советсько-китайської війни і використати ослаблення обох потуг і світового комунізму в цілості. Ці міркування видаються нині реальнішими, як усі інші. Кожна війна ведеться з калькуляцією на зиск із здобутих теренів. Ніхто не піде воювати за пустелі або за мільйони населення, яке треба годувати. Зате азійські землі Советського Союзу стали б для Китаю дуже вартісним куском, який скріпив би жовту імперію для дальших підбоїв. А проте, можливо, китайські комуністи керуються іншими намірами. Перед нами ще вісім років до часу, коли Пейпінг матиме подостатку атомової зброї. Мао заповів, що у наступній війні він зможе розпоряджати

250 мільйонами озброєних людей. Французький експерт Мікш твердить, що китайські можливості сягатимуть 30 мільйонів.

Отже, чи чекати аж Китай буде готовим спровокувати світову атомову війну, чи старатися довести до воєнного конфлікту двох контрагентів? А може двох проти одного? Це — питання, на які, мабуть, ніхто сьогодні відповісти не може.

Однак, помилково було б думати, що три великі держави, реалізуючи свої пляни, діятимуть, не оглядаючись на інші державні і недержавні народи, людські резерви і продукційні спроможності яких можуть мати вирішну вагу. Йдеться тут про держави не тільки Європи, але й інших континентів, йдеться й про нашу батьківщину, з її населенням і промисловою продукцією, що мають величезне значення для московської імперії. Ці справи слід уважно і глибоко студіювати, приготовляючись до грядучих подій.

го песимістом, який не бачить ясної хвилини в житті своїх героїв, покутських селян, і уважає їхню горе безнадійним. Л. Луців у своїй статті про Стефаника „Московська отрута” („Свобода”, 31.V 1961) пише, що сам Стефаник протестував проти такої інтерпретації його творів у промові, виголошеній на своєму ювілеї у Львові. „Як я побачив те, що перед моїми очима робиться, як я вам напняв струну мужицької душі до такої границі, що вона ось-ось могла обірватися, як розтягнув сі нерви гак, що вони грають, як у Бетговена, то звідки ви маєте право казати, що я — песиміст? Я застерігаюся проти песимізму. Бо те, що мужик не має що їсти, так само, як ви, те, що він ломить собі голову над хлібом, або вмирає — то се не є ніякий песимізм. А як десь там у мене якась бідне хлопчище, якого посилася мама із дзбаночком по воду, і воно мусить іти — то чи в сьому не можна б, наприклад, бачити так само добре зразку кольосальної дисципліни? Я не люблю говорити, що мужики скривджені.”

Стефаник по-мистецьки змалював у своїх творах любов нашого селянина до землі. Герой його оповідання „Палій” покинув працю у скупаря Курочки й пішов до міста на роботу. Але незабаром покинув місто й вернувся на село, бо здавалося йому, що сам Бог казав йому це зробити. „Як см уздрів Його ласку небесну по полю, як жито просилося під серп і земля як цяпала: „Йди, Федоре, бери з мене хліб”, — я лишив жида серед дороги та й пішов до Божої роботи. Декую Господеві і досегодне!”

„Третинник” із новелі „Сон” говорить: „Грунт то спосіб до всего, як твій є. Він тебе і загрів, і накрис, і погодує, і честь тобі поведе. . . Землю цулуй . . . Зубами держи її, кохай, як коли жінку, що тобі під руку вдалася”. Подібні слова чуємо з уст Данила в новелі „Вона — земля”: „Наше діло з землею; пустиш єї, то пропадеш, тримасш єї . . . то в тебе отари, та стада, та стоги. І вона дає тобі повну хату дітей і внуків, що регочутси, як срібні дзвінки, і червоніють, як калина”.

Дід Михайло з новелі „Вістуні”, сільський бідняга, збирає із своїми трьома внуками на стернях колосся і торішні ковінки. Але навіть той сільський злидар не є песиміст: він радіє життям, коли дивиться на внуків, і „сотає” свої думи.

Советський критик В. Коряк у своїй праці „Селянський Бетговен” писав, що в творах Стефаника показано „дикунство” українського села за часів панування буржуазії. Це погляд наскрізь фальшивий, подиктований Корякові тенденцією, як і тенденцію треба бачити в тім, коли советські критики називають Стефаника песимістом.

Лепкий підкреслює у новелях Стефаника оптимізм. Це сказав він дуже виразно у своїй статті з приводу Стефаникового ювілею: „Другий письменник написав би повість, а Стефаник напише сторінку. Це треба зрозуміти. Більше одного образочка не читайте нараз. Та зате, коли ви його уважно, дуже уважно прочитали, до кожного словечка прислухалися, до кожної черточки придивилися, то **будете почувати себе так, ніби ви з лічниці вернулися.** Бачите якось ясніше, чуєте виразніше, ніби відмолодили, переродилися в собі. Перше люди снувалися поперед вас, як тіні, мов щось таке собі окреме, далеке, чуже, а тепер тії люди живуть, а тепер у кожному з них часточка вашого „я”. Болить вас їх біль, радує їх щастя. Це зробив з вами Стефаник . . . **Солюамська купіль.**”

Ще виразніше й переконливіше говорить Б. Ленкий про оптимізм Стефаникових творів там же в одних словах: „Говорять критики, що бездонне море убожества й горя визирає з творів Стефаника, що чимсь фаталістичним віє від цих його прибитих людей, що вони навіть не пробують утікати від свого горя. Я дивлюся на Стефаника інакше. **В його оповіданнях являється для нас селянин, як якась велика непоборна сила.** Такої любові до рідної землі, до природи, до дітей, до життя, я ні в кого не бачив. Горе, яке він терпить, більше від того, що змалював Данте, **але він перетриває його, він цей чортовий горб таки зробить родючим, він на нім поставить свій камінний хрест, котрого ніяка сила не струтить у долину.** Стефаників хлоп — це велетень, це щось таке, що всім нам дає силу, охоту до життя й праці. І коли мені тяжко на світі, коли здається, що все пропало, що наш народний віз покотиться кудись у пропасть, я читаю Стефаника оповідання. **Це мій останній приют перед розпукою.**” (Стаття написана в 50-ті роковини з дня народження Стефаника).

Коли прочитати уважно Стефаникові новелі

Алла Коссовська

### ПОЛТАВЧАНКА

Марійці Степовій  
присвячую — Автор.

В містечку К., в міській бібліотеці  
Скромненька дівчина Марія працювала.  
Війну принесли німці на багнеті,  
Советські кривди ще боліли в серці  
Так партизанкою Марія стала.  
Війна брутально вигнала із хати,  
Погнала дівчину в дорогу невідому.  
Марія опинилася в Карпатах,  
Свою ршивши долю поєднати  
Із тими, що противляться лихому.  
Тяжкого в руки взявши автомата,  
Пішла в ліси, готуючись до бою,  
Разом з Миколою, своїм коханим братом,  
Щоб з ним ділити болі і утрати,  
Щоб всім там стати доброю сестрою.  
Тяжка й непевна доля партизанки:  
Живи, як звір, ховаючись в барлогу,  
Але трималася Марія-полтавчанка,  
Бо твердо вірила в майбутню перемогу.  
Плече-в-плече із хлопцями-бійцями,  
Боролася, віддаючи всі сили,  
А після бою, ніжними руками,  
Їх рани лікувала, як умла.  
І годувала їх, і їм пісень співала,  
Таких широких, як степи українські.  
За це її прозвали „Степовою”,  
За це її любили у кривці.  
Вона була, як сонечко весняне,  
Завжди привітна, лагідна незмінно,  
Усім несла потіху безнастанну,  
В міцнім загоні командира Хріна.  
А в час спокійний, у своїй землянці,  
З Миколою, із братом синьооким,  
Журнал веселий, „Перець” партизанський,  
Марія випускала в світ широкий.  
І розпросторювалось „Перця” гостре слово,  
Від нього добре чхалося займанцям,  
Була селянам люба його мова,  
І люди йшли, щоб битись в партизанці.

і зглибити світогляд його героїв, мусимо признати, що трагізм Стефаникових персонажів не має нічого спільного з песимізмом, якого дехто дошукується у творах співця покутського селянина. Навпаки, ми бачимо, що в багатьох його оповіданнях віє сильний дух енергії, ініціативи, а в усіх виступає велика любов до життя й до природи, речі зовсім суперечні песимізму. Певно, що коли когось болить, то він кричить, але хіба ж це песимізм?

Але на щирі і міцні пошани  
Марія у бійців назавжди заслужила  
Коли в бою, забувши власні рани,  
Вона суворо друзів зупинила:  
„Соромтесь, хлопці, це ж так некрасиво,  
На полі кинуті пораненого друга  
Та ще і командира! Нуте, живо  
Вертайтесь, ви, друзі недолугі!” —  
Вона кричала в огню вогнищі,  
Стиснувши рану, як могла, рукою...  
Бійці вернулись, взяли командира  
І винесли його із поля бою.  
Та видно все ідгчається на світі,  
І добре, і погане все мина...  
Одного ранку, в Н-му повіті,  
Разом з Миколою загинула вона.  
Ніхто не знає, де її могила,  
Хіба ліси і сонце золоте...  
Спи з миром, дівчино, спи, героїно мила,  
Твоє ім'я для нас безсмертне і святе!  
Нью Йорк, 1967.

### РЕЗОЛЮЦІЇ, УХВАЛЕНІ УКРАЇНСЬКИМ ГРОМАДЯНСТВОМ У НЬО ЙОРКУ

Ми, українські громадяни, присутні на політичному вічі в Нью Йорку, зорганізованому Організаціями Українського Визвольного Фронту 18 грудня 1966 р., вислухавши доповідь ред. Бориса Вітошинського на тему „Перспективи визволення України” та обмінявшись думками, виносимо одногосно такі резолюції:

— Український народ веде безкомпромісний змаг з московським наїзником і на жертвнику визволення батьківщини складає гекатомби жертв — своїх найкращих синів.

— Фізичне винищення московсько-большевицькими наїзниками українського народу, ведене впродовж десятиріч з варварською жорстокістю, скріплюється останнім часом новими методами цинічного наступу на українську духовність, її самобутність, її існування.

— З допомогою місцевих яничарів і т. зв. „уряду” УССР, московські шовіністи широким фронтом розгортають акцію обмосковлювання України, тероризують та винищують українських культуротворців: письменників, науковців, поетів, педагогів та інших інтелектуалістів.

— У вільний світ, в більші скупчення української еміграції, Москва висилає агентів свого терористичного апарату з метою розкласти свідому еміграційну спільноту, паралізувати її визвольно-революційну настанову, шукати новітніх кочубеїв, сіяти в її рядах розбрат, сварку та зневіру в остаточно перемогу української правди. Висланці Москви діють безоглядно, безсоромно прикидаються діячами української культури, крадаються в довір'я наївних, вишукують слабодухів та мобілізують їх для коляборації.

— В обличчі такого положення, закликаємо всіх

українських патріотів на чужині, без огляду на політичні переконання чи партійну приналежність, до безкомпромісової боротьби з московським наступом, до належної відсічі нищівним затіям ворога, до розбудови судільного протимосковського фронту і могутнього протинаступу.

— З повною рішучістю засуджуємо всі форми контактів з ворогом та його закордонними висланцями, і тавруємо тих з-поміж української еміграції, які, не зважаючи на перестороги і власний досвід, включилися в „відлигу” і пішли шляхом світоглядного і політичного опортунізму.

— На порозі 50-их роковин Української Національної Революції і 25-их роковин постанови героїчної УПА висловлюємо непохитну віру в розгром головного бастиону світового злочинства — московської імперії та відновлення на її руїнах Самостійної Соборної Незалежної Української Держави та держав інших поневолених Московю народів.

За Президію політичного віча:

**І. Винник** — голова

**Г. Цебрій** — секретар

### ... I В НЮАРКУ

Українське громадянство, прийняв на доповіді ред. Бориса Вітошинського, виголошеній у Народньому Домі в Ньюарку 17-го грудня 1966 р., по дискусії над доповіддю схвалило одностайно наступні резолюції:

— Ми, частина українського народу, протестуємо проти постійного, безпощадного нищення Московю української культури арештами, засланнями й переслідуванням культурних діячів на рідних землях. Єдиною їхньою провинною є любов до рідного краю і домагання прав для українського народу на вільний духовий розвиток.

— Ми протестуємо проти підступного розкладання української спільноти у вільному світі т. зв. культурним обміном, в рамках якого Москва, використовуючи любов українців до рідної землі, облудою і брехнею хоче розчленувати їх морально й цим спаралізувати їх у їхній праці в користь визволення України з-під московського панування.

— Ми заперечуємо інспіровані Московю твердження, що т. зв. Українська ССР є державою українського народу, а її „уряд” — українським урядом. Ми стверджуємо, що т. зв. УССР є тільки адміністративною одиницею окупаційного московсько-советського правління на Україні, а її „уряд” є маріонеткою, яка веде політику Москви на Україні в користь російського народу.

— Ми віримо, що визволення України може прийти тільки шляхом революційного спротиву московсько-большевицькому окупантові. Тільки через розвал російської імперії, ССР, можуть визволитись поневолені Московю народи. Ми осуджуємо шкідливу пропаганду „реалітетників”, які твердять, що шляхом еволюції і „співіснувальної” дискусії може прийти визволення України. Ми знаємо, що Москва ніколи добровільно не погодиться на відрвання України від неї. 600-літня традиція московського імперіялізму і його нена-

висть до всього, що українське, вказує, що Москва ніколи не зречеться добровільно України.

— Ми закликаємо всіх українців у вільному світі включитися в безкомпромісову акцію допомоги українському народові в його боротьбі з московським окупантом і рішуче відмежувати себе від „співіснувального” культобміну.

За Президію:

**Юрій Кононів** — голова **Роман Кочержук** — секретар

### УКРАЇНСЬКЕ ЗАКАРПАТСЬКЕ ГАНЧАРСТВО

(Коротка рецензія та бібліографічна замітка)

**Ю. Лацук**: „Закарпатська народна кераміка”. Закарпатське обласне книжково-газетне видавництво. Ужгород, 1960.

Невеличка книжечка, шістнадцятка, має лише 61 сторінку тексту, а в тексті — схематичну мапку ганчарських осередків Закарпатської області (ст. 15); накреси плянів і розрізів горнів і печей (ст. 28); загальний вигляд горна (ст. 29); накреси форм посуду для варення (ст. 32); накреси форм давніх виробів (ст. 34); накреси форм закарпатських мисок (ст. 36); накреси розрізів факлів (ст. 40); накреси форм крисів (вінців) горшків (ст. 44).

Крім того, в тексті поміщено, але поза нумерацією, шість образків глечиків, мисочок і горнят у різних натуральних фарбах. Образки виконано на твердому білому крейдяним папері, але, на жаль, цей папір використаний лише на одній боці так, що друга сторінка залишилася гулящою. Хіба не вистачило на Закарпатті ще кількох цікавих експонатів?

У кінці книжечки подаються ілюстрації на сімнадцятьох листках білого, твердого крейдяного паперу. Листки тут уже використані обабіч. Перша ілюстрація подає вигляд печатки Мукачівського Ганчарського Цеху з 1708-го року. По тім ідуть у природніх фарбах т. зв. „рябуні” (риночки), пивники, корчаги (куршілі), миски, мисочки, довжанки, баклаги, вази, погруддя Тараса Шевченка, статуетка жінки, що „п’є воду”, статуетка величавої „доярки”, групова статуетка (шість осіб), що зветься „Танець увиванець”; далі йдуть статуетки, що зветься: „Мотористка”, „Над колискою”, „З лісу” (жінка несе дрова), „Дереворуб” і, нарешті, кілька взірців кахель.

На останній сторінці тавро неволі України і її культури на московській мові (І доки наша Русь-Україна буде ще терпіти це?): „Лацук Юрій Филиппович: Закарпатская народная керамика (на украинском языке). Закарпатское областное книжно-газетное издательство, г. Ужгород, пл. Советская 3”.

Редактори: В. Панченко і В. Чумак, художній редактор М. Макаренко, техредактор М. Лучків. Коректор Н. Кривіна.

Закарпатська обласна друкарня, м. Ужгород, пл. Коротевича 16.

Та не дивлячись на те все, як і на засмічення редакторами української мови тексту москалізмами, поява, власне, і такої книжечки однозначно вказує на націо-

нально-державницький ріст і дозрівання так її автора, як і суспільства, для якого та книжечка призначена, бо держава — це величезне господарство, і вона му- сить обов'язково мати добре впорядковану кожну га- лузь свою, — включно і ганчарство, бо як то кажуть: „не святі ж горшки ліплять, але люди". Ну, а коли та- ких людей нема, то що тоді? Це означало б, що нарід був би без горшків. Але нарід без горшків — це не нарід, лише ватага двоногих звірів.

Д-р Д. Куликовський

### КОНФЕРЕНЦІЯ ЧЛЕНІВ ТОВАРИСТВА КОЛ. ВОЯКІВ УПА АМЕРИКИ І КАНАДИ

12 листопада м. р. відбулася V конференція членів То- вариства колишніх вояків УПА в Америці і Канаді, в якій взяло участь понад 28 членів, що заступали від- діли: Воффало, Нью Йорк, Клівленд, Рочестер, Йонкерс, Ютіка і Торонто. Нарадами провела президія в скла- ді: М. Грицьков'ян — голова, В. Макар — секретар, І. Ділай і М. Кулик — заступники. Нарада проходила під знаком гідного відзначення 25-річчя УПА в 1967 році. Учасники конференції вислухали інформації чле- нів головних управ, перевели дискусію і винесли по- станови: гідно відзначити роковини постанови УПА, ви- дати книжки про УПА в українській, англійській і е- спанській мовах, видати серію упівських наліпок і пош- тових марок, вмістити низку статей в нашій пресі та zorganizувати чотири радіопередачі в Україну; розпи- сати конкурс мистців-малярів на найкращий твір з те- матикою УПА, впровадити упівську тематику у вихов- ну систему літніх таборувальників СУМ, Пласту і інших мо- лодечих організацій, встановити пам'ятник сл. п. гене- ралові Чупринці-Шухевичеві (проект мистця Череш- ньовського), виготовити пропам'ятний знак для учас- ників рейду УПА на Захід та перевести здвиги в по- одиноких місцях нашого поселення. Обидва Т-ва кол. вояків УПА відмітять при цій нагоді і 15-річчя свого існування в Америці і Канаді.

### СЕМІНАР ПАБНА В НЬЮ ЙОРКУ

16-18 грудня м. р. відбувся в Нью Йорку в домі Укра- їнського Визвольного Фронту студійний семінар ПАБНА, що його підготвила місцева станиця на чо- лі з м-ром М. Шпонтаком.

Семінаром керував голова Центральної Управи Українського Відділу ПАБНА д-ра В. Процик. Про за- садничі питання визволення України говорив м-р В. Кульчицький. Характеристику українських середо- вищ у ЗДА подав ред. Ігнат Білінський. А. Скальський говорив про можливість праці українського студентства на зовнішньому відтинку, зокрема участі СУСТА і ТУСМ в боротьбі за правдиве наświetлення українських справ в американській пресі. Пані Уляна Целевич пе- ревила аналізу політичного становища в сателітних державах СРСР, як також концепцій АБН про можли- вості співпраці національних груп в цій країні. Про но- ві тенденції у зовнішній політиці ЗДА говорив д-р Зе- нон Винницький.

### ДИСКУСІЙНИЙ ВЕЧІР ТУСМ

28-го жовтня в домі Організацій Визвольного Фрон- ту Осередок ТУСМ'у в Нью Йорку влаштував диску- сійний вечір.

Головним доповідачем був Джан Сейнсбیری, ексеку- тивний директор Стейтового Відділу Молодих Амери- канців за Мир, який представив погляди консерватив- ного крила на „нове ліве по університетах" і підкрес- лив зростаючу роль комуністичних агітаторів в тво- ренні молодечих організацій, які виховують комуніс- тів.

В дискусії брали участь: Чарлз Андреански — ви- датний член АБН; Вінкман — від Естонської Студент- ської Організації; Златко Долінар — від Хорватської Студентської Організації; Вілфрід Кернбах — голова у Джеймс Лав — заст. голови Відділу Нью Джерзі Ні- мецького Американського Національного Конгресу; Тед Теннінге — від Ліги Світських Християн; Роман Куропась — від осередку ТУСМ в Філядельфії; Зено- вий Галькевич — від Булави СУМА і Дм. Мотрук — від редакції „Сумівця".

Вечором проводив Аскольд Скальський.

### ЗМІСТ „ВІСНИКА" ЗА 1966 РІК:

|                                                                          | ч. ч. |
|--------------------------------------------------------------------------|-------|
| <b>I. Світоглядovo-виховні проблеми</b>                                  |       |
| Літописець — Великі роковини                                             | 1     |
| — Коли забуду тебе, Єрусалиме...                                         | 1     |
| І. Боднарук — Митроп. Шептицький на тлі сучасности                       | 1     |
| Д-р Михайло Кушнір — Підстави національної культури                      | 1-12  |
| І. Левадний — Визвольна боротьба українського народу в XVI стол.         | 2     |
| — Заповіт Командира                                                      | 3     |
| — Під знаком зрівноваженого росту                                        | 3     |
| Г. Васюкович — Конгрес „Церква в потребі"                                | 3     |
| — „Не плач, Український Народе!"                                         | 4     |
| І. Боднарук — За ідеалістичний світогляд молоді                          | 4     |
| В. Левенець — На Свято Героїв                                            | 5     |
| Лев Шанковський — Віла гвардія і чорна совість                           | 4-5   |
| Іван Левадний — Великий Каменярь                                         | 5     |
| — З думок і висловів Симона Петлюри                                      | 5     |
| В. Давиденко — Герої знані і незнані                                     | 6     |
| В. Левенець — Третя Сила (Акт 30 червня 1941 р.)                         | 6     |
| І. Дурбак — Думки з нагоди 25-річчя 30 червня 1941 р.                    | 7-8   |
| Д. Донцов — Іван Франко як „шовініст", містик і „буржуазний націоналіст" | 9     |
| І. Л. — Свята Покрова                                                    | 10    |
| Аскольд Скальський — Першочергове завдання ТУСМ'у                        | 10    |
| Петро Кізко — Степан Бандера (До сьомих роковин з дня трагічної смерті)  | 10    |
| Листопадовець — Листопад зобов'язує                                      | 11    |
| В. Левенець — Христос рождається, далека, рідна Україно!                 | 12    |
| Іван Левадний — Григорій Чупринка                                        | 12    |
| Іван Боднарук — Не винищуймо себе!                                       | 12    |

|                                                                            | ч. ч. |                                                                                                   | ч. ч. |
|----------------------------------------------------------------------------|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <b>II. Світоглядovo-політична тематика</b>                                 |       |                                                                                                   |       |
| Д-р М. Кушнір — Проблеми перед нами                                        | 1-2   | Петро Кізко — У снігах тайги (Трагічна доля української молоді на засланні)                       | 11    |
| Ігнат М. Білинський — У чийому інтересі?                                   | 1     | О. С. — Andres Kohl, Murder to order                                                              | 11    |
| М. Чировський — Кво вадіс?                                                 | 1     | Л-ць - Ар-х — Події великі і маленькі                                                             | 11    |
| І. Дурбак — Тріумф української дипломатії                                  | 2     | Є. Івашків — „Велика хемія”                                                                       | 12    |
| Анатоль В. Бедрій — Азійські народи і визволення України                   | 3     | І сміх і сльози                                                                                   | 12    |
| Д-р М. Кушнір — Край і еміграція                                           | 3     | — Як Москва „взяла під захист” ЗУЗ; Про що говорили Шелест і Гончар; Віда з тими „совєтознавцями” | 12    |
| Д-р Петро Мірчук — За чіткість історичної правди                           | 3     | <b>IV. Література, мистецтво, критика, рецензії</b>                                               |       |
| І. Карпович-Дубиняк — Про що говорять факти                                | 4     | В. Ласовський — Грубий калібр поета і маляра                                                      | 1     |
| Д-р Зенон Р. Винницький — За безперерійну українську дипломатичну офензиву | 4-5   | А. ф. Шукман — „АВН-Кореспондент” в 1965 р.                                                       | 1     |
| Богдан Коринт — Реальність китайської небезпеки                            | 4     | П. Савчук — Книжка про каторжну армію                                                             | 1     |
| З. Карбович — Лист про українське правосуддя                               | 6     | † В. Радзикович — Гаряче слово                                                                    | 2     |
| Богдан Коринт — Позиції холодної і гарячої війни                           | 6     | Богдан Мороз — „Приятельські листи”                                                               | 2     |
| З. Карбович — Думки у зв'язку з державно-політичним устроєм                | 7-8   | Д-р О. С. — Гриневиц Ярослав — „Наступ на Вірчу”                                                  | 2     |
| М. Чировський — До аналізу московсько-китайського конфлікту                | 7-8   | І. Воднарук — Один із гітлерівських таборів смерті                                                | 2     |
| Богдан Коринт — НАТО, де Голль і Схід                                      | 7-8   | А. В. Бедрій — Виявлення російського тероризму і бандитизму                                       | 4     |
| З. Карбович — Вій на відтинку культури — сутєвий бій                       | 9     | Мих. Островерха — Повиставкові рефлексії                                                          | 4     |
| В. К-т — Зміни у військових союзах                                         | 9     | (-ий) — Тріумф „Прометей” в Клівленді                                                             | 4     |
| Богдан Коринт — На міжнародній шахівниці                                   | 9     | Антін Малюца — Мистці та їх публіка                                                               | 5     |
| Богдан Коринт — На фронтах холодної і гарячої війни                        | 10    | Павло Савчук — Книга про героїв                                                                   | 5     |
| Л. Ш. — Проф. Ростов і його концепція                                      | 10    | U. S. Library of Congress. The Soviet Empire (анотація) — О. С.                                   | 5     |
| В. Архілох — Історичні факти і домисли                                     | 10    | Софія Наумович — Геройський Тарас чи дурний Іван                                                  | 6     |
| Ярослав Стецько — Росія — головний ворог                                   | 11    | В. Чарт — За оновлений репертуар                                                                  | 6     |
| Ігнат М. Білинський — Прояснені обрії (На маргінесі ІХ конгресу УККА)      | 11    | О. Керч — „Фантастичні оповідання” про московське нині                                            | 6     |
| М. Чировський — На ідейному безґрунті                                      | 11    | В. С-ко — „Московські вбивці Бандери перед судом”                                                 | 6     |
| А. В. В. — На фронті проти головного ворога                                | 11    | А. В. Бедрій — „АВН-Кореспондент” у першій половині 1966 року                                     | 6     |
| В. Архілох — Думки з доповіді п. О. Штуля                                  | 11    | Іван Левадний — Два генії світового письменства                                                   | 7-8   |
| Олександр Дорда — На похміллі                                              | 11    | Володимир Ласовський — АНУМ                                                                       | 7-8   |
| Богдан Коринт — Малі держави і атомова бомба                               | 11    | — „Принципи української зовнішньої політики”                                                      | 7-8   |
| С. Корнич — По виборах у ЗДА                                               | 12    | Анатоль В. Бедрій — Українка в німецькому журналі                                                 | 7-8   |
| Богдан Коринт — Заплутана проблема НАТО                                    | 12    | Софія Наумович — Про культурну політику                                                           | 9     |
| І. В. — Перспективи визволення України. (З доповіді ред. В. Вітошинського) | 12    | Юрій Тис — „Ліви” в літературі і мистецтві                                                        | 9     |
| Я. Стецько — Ідеї АВН у переможному наступі                                | 12    | Оксана Керч — Навіть чистий черевиків...                                                          | 9     |
| <b>III. В окупований Україні</b>                                           |       |                                                                                                   |       |
| В. С-кий — Московські шовіністи вихоплюються з-під контролі                | 2     | Софія Наумович — Коментарі                                                                        | 9     |
| М. Чировський — На початку нової п'ятирічки                                | 4     | Д-р Д. Куликовський — Про вельми пожиточну книжку                                                 | 9     |
| Т. М. — Убивці, відзначені медалями                                        | 4     | В. Архілох — Читач розводять руками                                                               | 9     |
| З советських публікацій                                                    | 1     | І. Воднарук — Проти надмірного пуризму                                                            | 10    |
| З советських газет — без коментарів                                        | 4     | Оксана Керч — Маємо екзистенціаліста                                                              | 10    |
| В. С-ко — З'їзд московських шовіністів                                     | 5     | Олександр Дорда — „Говорить Москва”                                                               | 10    |
| Петро Кізко — Хто такий Смолич?                                            | 6     | П. Т. — Іван Петренко — зв'язковий Армії Крайової                                                 | 10    |
| Мгр Юрій Кульчицький — Українська історіографія в УССР                     | 7-8   | Мирон Заклинський — Хосе Ортеґа-І-Гассет: Бунт мас                                                | 11    |
| В. Давиденко — Антилітература і псевдокритика                              | 7-8   | О. Керч — Наша американська письменниця                                                           | 11    |
| В. К-ий — 25 років тому                                                    | 7-8   | І. В. — Книжка про Ерїха Коха і власовщину                                                        | 12    |
| Іван Левадний — Від Валуєва до Косигіна                                    | 9     | В. С-ко — „Антибандерівська” література                                                           | 12    |
| В. С-ко — „Колгоспи шлехт?”                                                | 9     | Софія Наумович — Театр божевільних                                                                | 12    |
| За советською пресою                                                       | 9     | <b>V. Хроніка нашого життя</b>                                                                    |       |
| В. С. — Сумна доля одної професії                                          | 10    | В. Левенець — Вони боролися, щоб нація жила                                                       | 1     |
| — Терор проти української молоді                                           | 10    | В-ій — П'ятнадцять років на службі ідеї                                                           | 1     |
| З підсоветського гумору                                                    | 10    | VIII світовий конгрес СУМ'у                                                                       | 2     |
| П. К. — Соціалістичні „ґаразди”                                            | 10    |                                                                                                   |       |



|                                                                                                                                                               | ч. ч. |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| Загальні збори Відділу ООЧСУ в Джерзі Ситі                                                                                                                    | 2     |
| З діяльності нового — 38-го Відділу ООЧСУ в Коговсі                                                                                                           | 3     |
| Голова АБН в столиці Канади                                                                                                                                   | 4     |
| В. К. — Чому зростає Визвольний Фонд?                                                                                                                         | 4     |
| Коговз — Вотерлі — Грой, Н. Й.                                                                                                                                | 4     |
| Як працює Відділ ООЧСУ у Вілліамсавні, Н. Дж.                                                                                                                 | 4     |
| Доповідь д-ра Г. Васьковича в Чикаго                                                                                                                          | 5     |
| Відділ Об'єднання Жінок ООЧСУ в Аллентавні, Па.                                                                                                               | 5     |
| М. Бабій — Рух за Шевченківську марку в ЗДА                                                                                                                   | 5     |
| Ярослав Стецько в Лісбоні                                                                                                                                     | 6     |
| Відзначили в Пассейку Свято Героїв                                                                                                                            | 6     |
| В. Л-ць — Невияснена смерть князя Накашідзе у Мюнхені                                                                                                         | 7-8   |
| Олександр Дорда — Зовсім невесело                                                                                                                             | 7-8   |
| В. Л. — УККА підготовляється до ІХ конгресу                                                                                                                   | 7-8   |
| Х конгрес ТУСМ                                                                                                                                                | 7-8   |
| Комітет пам'ятника Шевченкові діятиме далі                                                                                                                    | 7-8   |
| Ювілейний бенкет                                                                                                                                              | 7-8   |
| Тиждень Поневолених Націй в Нью Йорку                                                                                                                         | 9     |
| — в Боффало                                                                                                                                                   | 9     |
| — і в Омазі                                                                                                                                                   | 9     |
| Н. Г. — Вруклін у поклоні Героям                                                                                                                              | 10    |
| Проф. Володимир Радзикович відійшов у вічність                                                                                                                | 10    |
| Міжнародня зустріч АБН                                                                                                                                        | 10    |
| XV Всеамериканський З'їзд СУМА в Еленвіллі                                                                                                                    | 10    |
| А. В. Бедрій — Шириться фронт приятелів воюючої України в скандинавських країнах                                                                              | 11    |
| Вшанували пам'ять Степана Бандери в Міннеаполісі                                                                                                              | 12    |
| Політичне віче в Аллентавні, Па.                                                                                                                              | 12    |
| XI З'їзд Спілки Української Молоді Америки                                                                                                                    | 12    |
| Відділ ООЧСУ в Честері активізується                                                                                                                          | 12    |
| <b>VI. Оповідання, фейлетони, нариси, спогади</b>                                                                                                             |       |
| Григор Тютюнник — Смерть кавалера                                                                                                                             | 3     |
| Роман Кухар — На Янівському кладовищі                                                                                                                         | 3     |
| Іван Шаповал — Соловецький в'язень                                                                                                                            | 6     |
| Р. Володимир — Спогад                                                                                                                                         | 10    |
| В. К. — „Таємничий пан“                                                                                                                                       | 11    |
| <b>VII. Заклики, комунікати, листи, резолюції</b>                                                                                                             |       |
| В обороні української культури                                                                                                                                | 1     |
| Звіт Контрольної Комісії Комітету пам'ятника Шевченкові в Америці                                                                                             | 1     |
| Лист Романа Косика                                                                                                                                            | 1     |
| Постанови і резолюції XII З'їзду ООЧСУ                                                                                                                        | 3     |
| Проти контактів з ворогом — СУВ                                                                                                                               | 3     |
| Українці Нью Йорку засуджують контакти з советськими висланцями                                                                                               | 3     |
| Резолюції учасників наради українців Нью Йорку в дні 2 лютого 1965 р.                                                                                         | 3     |
| Комунікат ч. 1 Асоціації Працівників Української Культури Північної Америки до останніх подій в Україні                                                       | 5     |
| Звернення до працівників української культури на еміграції                                                                                                    | 5     |
| Становище Асоціації Працівників Української Культури Північної Америки до останніх подій в Україні                                                            | 6     |
| Деклярація українців Клівленду                                                                                                                                | 6     |
| Заклик АБН до протинаступу на культурно-національному відтинку                                                                                                | 6     |
| Звернення Проводу ЗЧ ОУН у справі Тижня Поневолених Націй                                                                                                     | 7-8   |
| Звернення ЦК АБН у справі збірки фондів                                                                                                                       | 9     |
| Звернення до українського громадянства в справі пресового фонду „Вісника“                                                                                     | 11    |
| Пересторога-звернення ГУ ООЧСУ до українського громадянства                                                                                                   | 12    |
| Ухвалені на Конгресі АПАКЛ в Сеулі (Корея) резолюції в справі розвалу Російської імперії, в справі переслідування українських культурних діячів і русифікації | 12    |
| <b>VIII. Різне</b>                                                                                                                                            |       |
| С. П. — Комунізм і свобода релігії                                                                                                                            | 1     |
| В. Давиденко — Берлінська операція                                                                                                                            | 2     |
| — Убивство як інструмент советської політики                                                                                                                  | 2     |
| В. С-ко — Виставляють крапки над „і“                                                                                                                          | 2     |
| Скит — Сучасний „Ноїв ковчег“                                                                                                                                 | 3     |
| В. Левенець — Черговий наступ на АБН і Я. Стецька                                                                                                             | 4     |
| О. Мартович — У тінях емеритури, на плятформі ВХД                                                                                                             | 4     |
| А. В. В. — Індійці за визволення України                                                                                                                      | 4     |
| Оксана Керч — Ще один Коротич                                                                                                                                 | 5     |
| В. Л-ць — Події великі і маленькі                                                                                                                             | 10    |
| Софія Наумович — Чи приєднати „матріярхату“                                                                                                                   | 10    |
| Олександр Дорда — Сильно полюбили „поезію“                                                                                                                    | 12    |
| С. П. — Чому про це не говорять?                                                                                                                              | 12    |
| Олександр Дорда — На похміллі                                                                                                                                 | 12    |
| <b>IX. Поезії</b>                                                                                                                                             |       |
| Алла Коссовська — Різдвяна візія                                                                                                                              | 1     |
| Микола Щербак — Зустріч                                                                                                                                       | 1     |
| Володимир Гаврилюк — Сонцеспів про багна; Самотній візерунок; Сипучий супокій                                                                                 | 1     |
| Василь Матіїв — Молитва за рідних                                                                                                                             | 1     |
| Леонід Полтава — Шлях у минуле, шлях у майбутнє                                                                                                               | 2     |
| Р. Володимир — Крутянці                                                                                                                                       | 2     |
| Петро Кізко — Відповідь Дмитрові Павличкові                                                                                                                   | 2     |
| Павло Савчук — Сонет                                                                                                                                          | 3     |
| Михайло Ситник — Христос воскрес!                                                                                                                             | 4     |
| В. Коломієць — **                                                                                                                                             | 4     |
| Василь Симоненко — Суд                                                                                                                                        | 4     |
| Микола Щербак — Похід                                                                                                                                         | 5     |
| Петро Кізко — Над Будапештом сьє і лопоче                                                                                                                     | 5     |
| Валентина Отрощенко — Монолог юности                                                                                                                          | 6     |
| Василь Симоненко — Самотність                                                                                                                                 | 9     |
| Богдан Нижанківський — Ти поляг, щоб, не згоряючи, горіти                                                                                                     | 10    |
| Микита Чернявський — **                                                                                                                                       | 10    |
| Володимир Гаврилюк — Правосуддя дерев; Підойма сонця                                                                                                          | 12    |